

UCHWAŁA

Dnia 7 lutego 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

Prezes SN Wiesław Koziulewicz

Protokolant starszy sekretarz sądowy Renata Szczegot

po rozpoznaniu z udziałem Ł. K. - prokuratora Instytutu Pamięci Narodowej – Oddziałowej Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu w Ł. i adwokata E. B. – obrońcy z urzędu X.Y.. – sędziego Sądu Okręgowego w G. w stanie spoczynku, na posiedzeniu jawnym w dniach: 13 grudnia 2022 r., 7 marca 2023 r., 29 maja 2023 r., 25 września 2023 r., 7 lutego 2024 r. w Izbie Odpowiedzialności Zawodowej **wniosku prokuratura Oddziałowej Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu w Ł. z dnia 29 marca 2022 r., sygn. akt [...]**, o podjęcie uchwały w przedmiocie zezwolenia na pociągnięcie do odpowiedzialności karnej **X.Y.. – sędziego Sądu Okręgowego w G. w stanie spoczynku** za to, że:

I. w dniu 12 stycznia 1982 r. w Ł., jako sędzia Sądu [...] Okręgu Wojskowego w B. orzekający na sesji wyjazdowej w Ł., będąc tym samym funkcjonariuszem państwa komunistycznego, działając wspólnie i w porozumieniu z innymi sędziami tego Sądu - członkami składu orzekającego, rozpoznając na rozprawie sprawę prowadzoną pod sygnaturą akt [...] przeciwko oskarżonemu **E. K.** przekroczył swoje uprawnienia w ten sposób, że wydał wyrok skazujący oskarżonego za czyn z art. 48 ust. 3 w zw. z art. 48 ust. 2 dekretu z dnia 12 grudnia 1981 r. o stanie wojennym na karę 3 lat pozbawienia wolności z zaliczeniem tymczasowego aresztowania od dnia 21 grudnia 1981 r., którą skazany odbył w okresie do dnia 5 sierpnia 1983 r., w sytuacji gdy materiał dowodowy zgromadzony w sprawie nie dawał podstaw do przyjęcia, że oskarżony swoim zachowaniem wypełnił znamiona przypisanego mu czynu, a orzekając w sposób dowolny, sprzeczny z dowodami zgromadzonymi w toku postępowania, stosując przy tym wykładnię rozszerzającą zakres penalizowanych zachowań uznał, iż E. K. w dniu 21 grudnia 1981 r. w lokalu Gminnego Ośrodka Pracy Ideowo-Wychowawczej w S. woj. [...] sporządził w celu rozpowszechniania na maszynie do pisania 10 egzemplarzy druku zawierającego

falszywe wiadomości o aktualnej sytuacji w kraju po wprowadzeniu stanu wojennego mogące wywołać niepokój publiczny, podczas gdy zachowanie E. K. stanowiło wyłącznie wyraz jego prawa do wolności myśli, sumienia i wyznania, obejmujące prawo uzewnętrzniania, w tym publicznego, poglądów i przekonań zagwarantowanego przez Konstytucję PRL i akty prawa międzynarodowego, stosując w ten sposób wobec pokrzywdzonego represje z powodu prezentowanych i wyrażanych przezeń przekonań i poglądów społeczno-politycznych, a tym samym naruszył jego prawa do wyrażania takich przekonań i opinii, które to represje stanowiły poważne prześladowanie z powodu przynależności pokrzywdzonego do określonej grupy politycznej, czym dopuścił się zbrodni komunistycznej, stanowiącej jednocześnie zbrodnię przeciwko ludzkości, polegającej na pozbawieniu pokrzywdzonego wolności na okres trwający dłużej niż 14 dni, działając w ten sposób na szkodę interesu publicznego oraz interesu prywatnego pokrzywdzonego, tj. o przestępstwo z art. 165 § 2 k.k. z 1969 r. w zw. z art. 2 ust. 1 i art. 3 ustawy z dnia 18 grudnia 1998 r. o Instytucie Pamięci Narodowej - Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu (tekst jednolity: Dz.U. z 2021 r., poz. 177) – dalej powoływana jako ustawa o IPN;

II. w dniu 25 stycznia 1982 r. w Ł., jako sędzia Sądu [...] Okręgu Wojskowego w B. orzekający na sesji wyjazdowej w Ł., będąc tym samym funkcjonariuszem państwa komunistycznego, działając wspólnie i w porozumieniu z innymi sędziami tego Sądu - członkami składu orzekającego, rozpoznając na rozprawie sprawę prowadzoną pod sygnaturą akt [...] przeciwko oskarżonemu **M. R.** przekroczył swoje uprawnienia w ten sposób, że wydał wyrok skazujący oskarżonego za czyny z art. 46 ust. 1 oraz z art. 46 ust. 2 dekretu z dnia 12 grudnia 1981 r. o stanie wojennym na kary jednostkowe odpowiednio - 3 lat pozbawienia wolności oraz 3 lat i 6 miesięcy pozbawienia wolności oraz na karę łączną 4 lat pozbawienia wolności z zaliczeniem tymczasowego aresztowania od dnia 19 grudnia 1981 r., którą skazany odbył w okresie do dnia 22 kwietnia 1983 r., w sytuacji gdy materiał dowodowy zgromadzony w sprawie nie dawał podstaw do przyjęcia, że oskarżony swoim zachowaniem wypełnił znamiona przypisanych mu czynów, a orzekając w sposób dowolny, sprzeczny z dowodami zgromadzonymi w toku postępowania, stosując przy tym wykładnię rozszerzającą zakres penalizowanych zachowań uznał, iż M. R. I. w dniach 13 i 14 grudnia 1981 r. w P., jako przewodniczący NSZZ „S.” [...] nie odstąpił od udziału w tej organizacji mimo, że działalność związku została zawieszona, II. W okresie od 14 do 15 grudnia 1981 r. w P. w czasie trwania stanu

wojennego zorganizował i kierował strajkiem okupacyjnym w [...], który został dopiero przerwany w wyniku akcji sił porządkowych MO i LWP, podczas gdy zachowanie M. R. stanowiło wyłącznie wyraz jego prawa do wolności myśli, sumienia i wyznania, obejmujące prawo uzewnętrzniania, w tym publicznego, poglądów i przekonań oraz prawo do tworzenia związków zawodowych i przystępowania do nich, zagwarantowanego przez Konstytucję PRL i akty prawa międzynarodowego a nadto pomijając fakt, iż w dniu 14 grudnia 1981 r., dekret z dnia 12 grudnia 1981 r. o stanie wojennym nie był jeszcze opublikowany, co nastąpiło dopiero w dniu 17 grudnia 1981 r., przez co M. R. nie mógł zapoznać się z jego treścią a tym samym nie mógł ponosić winy za swoje czyny, co X.Y. powinien był uwzględnić przy wyrokowaniu, stosując w ten sposób wobec pokrzywdzonego represje z powodu prezentowanych i wyrażanych przezeń przekonań i poglądów społeczno-politycznych, a tym samym naruszył jego prawa do wyrażania takich przekonań i opinii, które to represje stanowiły poważne prześladowanie z powodu przynależności pokrzywdzonego do określonej grupy politycznej, czym dopuścił się zbrodni komunistycznej, stanowiącej jednocześnie zbrodnię przeciwko ludzkości, polegającej na pozbawieniu pokrzywdzonego wolności na okres trwający dłużej niż 14 dni, działając w ten sposób na szkodę interesu publicznego oraz interesu prywatnego pokrzywdzonego, tj. o przestępstwo z art. 165 § 2 k.k. z 1969 r. w zw. z art. 2 ust. 1 i art. 3 ustawy o IPN;

III. w dniu 19 stycznia 1982 r. w Ł., jako sędzia Sądu [...] Okręgu Wojskowego w B. orzekający na sesji wyjazdowej w Ł., będąc tym samym funkcjonariuszem państwa komunistycznego, działając wspólnie i w porozumieniu z innymi sędziami tego Sądu - członkami składu orzekającego, rozpoznając na rozprawie sprawę prowadzoną pod sygnaturą akt [...] przeciwko oskarżonemu Y.Y. przekroczył swoje uprawnienia w ten sposób, że wydał wyrok skazujący oskarżonego za czyn z art. 46 ust. 2 dekretu z dnia 12 grudnia 1981 r. o stanie wojennym na karę 3 lat pozbawienia wolności z zaliczeniem tymczasowego aresztowania od dnia 18 grudnia 1981 r., którą skazany odbył w okresie do dnia 18 października 1982 r., w sytuacji gdy materiał dowodowy zgromadzony w sprawie nie dawał podstaw do przyjęcia, że oskarżony swoim zachowaniem wypełnił znamiona przypisanego mu czynu, a orzekając w sposób dowolny, sprzeczny z dowodami zgromadzonymi w toku postępowania, stosując przy tym wykładnię rozszerzającą zakres penalizowanych zachowań uznał, iż Y.Y. w dniu 14 grudnia 1981 r. w P., w czasie obowiązywania stanu wojennego będąc pracownikiem zmilitaryzowanych [...],

organizował strajki w zatrudniających go zakładach poprzez rozlepianie ulotek wzywających do rozpoczęcia strajku okupacyjnego, podczas gdy zachowanie Y.Y. stanowiło wyłącznie wyraz jego prawa do wolności myśli, sumienia i wyznania, obejmujące prawo uzewnętrzniania, w tym publicznego, poglądów i przekonań oraz prawo do tworzenia związków zawodowych i przystępowania do nich, zagwarantowanego przez Konstytucję PRL i akty prawa międzynarodowego a nadto pomijając fakt, iż w dniu 14 grudnia 1981 r., dekret z dnia 12 grudnia 1981 r. o stanie wojennym nie był jeszcze opublikowany, co nastąpiło dopiero w dniu 17 grudnia 1981 roku, przez co Y.Y. nie mógł zapoznać się z jego treścią a tym samym nie mógł ponosić winy za swój czyn, co X.Y.. powinien był uwzględnić przy wyrokowaniu, stosując w ten sposób wobec pokrzywdzonego represje z powodu prezentowanych i wyrażanych przezeń przekonań i poglądów społeczno-politycznych, a tym samym naruszył jego prawa do wyrażania takich przekonań i opinii, które to represje stanowiły poważne prześladowanie z powodu przynależności pokrzywdzonego do określonej grupy politycznej, czym dopuścił się zbrodni komunistycznej, stanowiącej jednocześnie zbrodnię przeciwko ludzkości, polegającej na pozbawieniu pokrzywdzonego wolności na okres trwający dłużej niż 14 dni, działając w ten sposób na szkodę interesu publicznego oraz interesu prywatnego pokrzywdzonego, tj. o przestępstwo z art. 165 § 2 k.k. z 1969 r. w zw. z art. 2 ust. 1 i art. 3 ustawy o IPN;

IV. w dniu 14 stycznia 1982 r. w Ł., jako sędzia Sądu [...] Okręgu Wojskowego w B. orzekający na sesji wyjazdowej w Ł., będąc tym samym funkcjonariuszem państwa komunistycznego, działając wspólnie i w porozumieniu z innymi sędziami tego Sądu - członkami składu orzekającego, rozpoznając na rozprawie sprawę prowadzoną pod sygnaturą akt [...] przeciwko oskarżonemu **M. K.** przekroczył swoje uprawnienia w ten sposób, że wydał wyrok skazujący oskarżonego za czyn z art. 48 ust. 3 w zw. z art. 48 ust. 2 dekretu z dnia 12 grudnia 1981 r. o stanie wojennym na karę 1 roku pozbawienia wolności z zaliczeniem tymczasowego aresztowania od dnia 19 grudnia 1981 r., którą skazany odbył w okresie do dnia 18 czerwca 1982 r., w sytuacji gdy materiał dowodowy zgromadzony w sprawie nie dawał podstaw do przyjęcia, że oskarżony swoim zachowaniem wypełnił znamiona przypisanego mu czynu, a orzekając w sposób dowolny, sprzeczny z dowodami zgromadzonymi w toku postępowania, stosując przy tym wykładnię rozszerzającą zakres penalizowanych zachowań uznał, iż M. K. w dniu 19 grudnia 1981 r. w Z., woj. [...] działając w celu rozpowszechnienia fałszywych wiadomości sporządził

pięć plakatów o treści „grudzień 81 nie zapomnimy” a następnie rozwiesił je w różnych punktach miasta na słupach ogłoszeniowych, szybach wystawowych lokali i murze cmentarnym w okresie obowiązywania stanu wojennego, których treść mogła wywołać niepokój publiczny, podczas gdy zachowanie M. K. stanowiło wyłącznie wyraz jego prawa do wolności myśli, sumienia i wyznania, obejmujące prawo uzewnętrzniania, w tym publicznego, poglądów i przekonań, zagwarantowanego przez Konstytucję PRL i akty prawa międzynarodowego, stosując w ten sposób wobec pokrzywdzonego represje z powodu prezentowanych i wyrażanych przezeń przekonań i poglądów społeczno-politycznych, a tym samym naruszył jego prawa do wyrażania takich przekonań i opinii, które to represje stanowiły poważne prześladowanie z powodu przynależności pokrzywdzonego do określonej grupy politycznej, czym dopuścił się zbrodni komunistycznej, stanowiącej jednocześnie zbrodnię przeciwko ludzkości, polegającej na pozbawieniu pokrzywdzonego wolności na okres trwający dłużej niż 14 dni, działając w ten sposób na szkodę interesu publicznego oraz interesu prywatnego pokrzywdzonego, tj. o przestępstwo z art. 165 § 2 k.k. z 1969 r. w zw. z art. 2 ust. 1 i art. 3 ustawy o IPN

uchwalił:

1) na podstawie art. 80 § 2c ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. - Prawo o ustroju sądów powszechnych (tekst jednolity Dz.U. z 2020 r., poz. 365 ze zm.) – dalej powoływana jako u.s.p., zezwała na pociągnięcie X.Y.. – sędziego Sądu Okręgowego w G. w stanie spoczynku do odpowiedzialności karnej za czyny opisane w pkt I i pkt IV wniosku prokuratura Oddziałowej Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu w Ł. z dnia 29 marca 2022 r., sygn. akt [...];

2) na podstawie art. 80 § 2c *a contrario* u.s.p. odmawia zezwolenia na pociągnięcie X.Y.. – sędziego Sądu Okręgowego w G. w stanie spoczynku do odpowiedzialności karnej za czyny opisane w pkt II i pkt III wniosku prokuratura Oddziałowej Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu w Ł. z dnia 29 marca 2022 r., sygn. akt [...];

3) na podstawie art. 129 § 3a u.s.p. obniża X.Y.. – sędziemu Sądu Okręgowego w G. w stanie spoczynku o 25% (dwadzieścia pięć procent) wysokość jego uposażenia w stanie spoczynku na czas

trwania postępowania dyscyplinarnego w przypadku jego wszczęcia odnośnie czynów ujętych w pkt I i pkt IV wniosku prokuratura Oddziałowej Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu w Ł. z dnia 29 marca 2022 r., sygn. akt [...];

4) zasądza od Skarbu Państwa na rzecz adwokata E. B. – Kancelaria Adwokacka w W., kwotę 1476 zł (tysiąc czterysta siedemdziesiąt sześć złotych), w tym 23% podatku VAT, tytułem wynagrodzenia za czynności obrońcy z urzędu X.Y.. – sędziego Sądu Okręgowego w G. w stanie spoczynku, w postępowaniu przed Sądem Najwyższym w sprawie o zezwolenie na pociągnięcie do odpowiedzialności karnej oraz kwotę 505,78 zł (pięćset pięć złotych siedemdziesiąt osiem groszy) tytułem zwrotu kosztów przejazdu do G. na posiedzenie w dniu 28 grudnia 2023 r., na którym przesłuchano sędziego Sądu Okręgowego w G. w stanie spoczynku X.Y.;

5) kosztami postępowania obciąża Skarb Państwa.

UZASADNIENIE

Prokurator Oddziałowej Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu w Ł. wnioskiem z dnia 29 marca 2022 r., sygn. akt [...] (k. 3-30), skierowanym do Izby Dyscyplinarnej Sądu Najwyższego, który wpłynął do Sądu Najwyższego w dniu 30 marca 2022 r., zwrócił się o zezwolenie na pociągnięcie do odpowiedzialności karnej X.Y.. - sędziego Sądu Okręgowego w G. w stanie spoczynku, w stosunku do którego zachodzi uzasadnione podejrzenie popełnienia przestępstw, gdyż:

1. w dniu 12 stycznia 1982 r. w Ł., jako sędzia Sądu [...] Okręgu Wojskowego w B. orzekający na sesji wyjazdowej w Ł., będąc tym samym funkcjonariuszem państwa komunistycznego, działając wspólnie i w porozumieniu z innymi sędziami tego Sądu - członkami składu orzekającego, rozpoznając na rozprawie sprawę prowadzoną pod sygnaturą akt [...] przeciwko oskarżonemu **E. K.** przekroczył swoje uprawnienia w ten sposób, że wydał wyrok skazujący oskarżonego za czyn z art. 48 ust. 3 w zw. z art. 48 ust. 2 dekretu z dnia 12 grudnia 1981 r. o stanie wojennym na karę 3 lat pozbawienia wolności z zaliczeniem tymczasowego aresztowania od dnia 21 grudnia 1981 r., którą skazany odbył w okresie do dnia 5 sierpnia 1983 r., w sytuacji gdy materiał dowodowy zgromadzony w sprawie nie dawał podstaw do przyjęcia, że

oskarżony swoim zachowaniem wypełnił znamiona przypisanego mu czynu, a orzekając w sposób dowolny, sprzeczny z dowodami zgromadzonymi w toku postępowania, stosując przy tym wykładnię rozszerzającą zakres penalizowanych zachowań uznał, iż E. K. w dniu 21 grudnia 1981 r. w lokalu Gminnego Ośrodka Pracy Ideowo-Wychowawczej w S. woj. [...] sporządził w celu rozpowszechniania na maszynie do pisania 10 egzemplarzy druku zawierającego fałszywe wiadomości o aktualnej sytuacji w kraju po wprowadzeniu stanu wojennego mogące wywołać niepokój publiczny, podczas gdy zachowanie E. K. stanowiło wyłącznie wyraz jego prawa do wolności myśli, sumienia i wyznania, obejmujące prawo uzewnętrzniania, w tym publicznego, poglądów i przekonań zagwarantowanego przez Konstytucję PRL i akty prawa międzynarodowego, stosując w ten sposób wobec pokrzywdzonego represje z powodu prezentowanych i wyrażanych przezeń przekonań i poglądów społeczno-politycznych, a tym samym naruszył jego prawa do wyrażania takich przekonań i opinii, które to represje stanowiły poważne prześladowanie z powodu przynależności pokrzywdzonego do określonej grupy politycznej, czym dopuścił się zbrodni komunistycznej, stanowiącej jednocześnie zbrodnię przeciwko ludzkości, polegającej na pozbawieniu pokrzywdzonego wolności na okres trwający dłużej niż 14 dni, działając w ten sposób na szkodę interesu publicznego oraz interesu prywatnego pokrzywdzonego, tj. o przestępstwo z art. 165 § 2 k.k. z 1969 r. w zw. z art. 2 ust. 1 i art. 3 ustawy o IPN;

2. w dniu 25 stycznia 1982 r. w Ł., jako sędzia Sądu [...] Okręgu Wojskowego w B. orzekający na sesji wyjazdowej w Ł., będąc tym samym funkcjonariuszem państwa komunistycznego, działając wspólnie i w porozumieniu z innymi sędziami tego Sądu - członkami składu orzekającego, rozpoznając na rozprawie sprawę prowadzoną pod sygnaturą akt [...] przeciwko oskarżonemu **M. R.** przekroczył swoje uprawnienia w ten sposób, że wydał wyrok skazujący oskarżonego za czyny z art. 46 ust. 1 oraz z art. 46 ust. 2 dekretu z dnia 12 grudnia 1981 r. o stanie wojennym na kary jednostkowe odpowiednio - 3 lat pozbawienia wolności oraz 3 lat i 6 miesięcy pozbawienia wolności oraz na karę łączną 4 lat pozbawienia wolności z zaliczeniem tymczasowego aresztowania od dnia 19 grudnia 1981 r., którą skazany odbył w okresie do dnia 22 kwietnia 1983 r., w sytuacji gdy materiał dowodowy zgromadzony w sprawie nie dawał podstaw do przyjęcia, że oskarżony swoim zachowaniem wypełnił znamiona przypisanych mu czynów, a orzekając w sposób dowolny, sprzeczny z dowodami

zgrupowanymi w toku postępowania, stosując przy tym wykładnię rozszerzającą zakres penalizowanych zachowań uznał, iż M. R. I. w dniach 13 i 14 grudnia 1981 r. w P., jako przewodniczący NSZZ „S.” [...] nie odstąpił od udziału w tej organizacji mimo, że działalność związku została zawieszona, II. W okresie od 14 do 15 grudnia 1981 r. w P. w czasie trwania stanu wojennego zorganizował i kierował strajkiem okupacyjnym w [...], który został dopiero przerwany w wyniku akcji sił porządkowych Milicji Obywatelskiej i Ludowego Wojska Polskiego, podczas gdy zachowanie M. R. stanowiło wyłącznie wyraz jego prawa do wolności myśli, sumienia i wyznania, obejmujące prawo uzewnętrzniania, w tym publicznego, poglądów i przekonań oraz prawo do tworzenia związków zawodowych i przystępowania do nich, zagwarantowanego przez Konstytucję PRL i akty prawa międzynarodowego a nadto pomijając fakt, iż w dniu 14 grudnia 1981 r., dekret z dnia 12 grudnia 1981 r. o stanie wojennym nie był jeszcze opublikowany, co nastąpiło dopiero w dniu 17 grudnia 1981 roku, przez co M. R. nie mógł zapoznać się z jego treścią a tym samym nie mógł ponosić winy za swoje czyny, co X.Y.. powinien był uwzględnić przy wyrokowaniu, stosując w ten sposób wobec pokrzywdzonego represje z powodu prezentowanych i wyrażanych przezeń przekonań i poglądów społeczno-politycznych, a tym samym naruszył jego prawa do wyrażania takich przekonań i opinii, które to represje stanowiły poważne prześladowanie z powodu przynależności pokrzywdzonego do określonej grupy politycznej, czym dopuścił się zbrodni komunistycznej, stanowiącej jednocześnie zbrodnię przeciwko ludzkości, polegającej na pozbawieniu pokrzywdzonego wolności na okres trwający dłużej niż 14 dni, działając w ten sposób na szkodę interesu publicznego oraz interesu prywatnego pokrzywdzonego, tj. o przestępstwo z art. 165 § 2 k.k. z 1969 r. w zw. z art. 2 ust. 1 i art. 3 ustawy o IPN;

3. w dniu 19 stycznia 1982 r. w Ł., jako sędzia Sądu [...] Okręgu Wojskowego w B. orzekający na sesji wyjazdowej w Ł., będąc tym samym funkcjonariuszem państwa komunistycznego, działając wspólnie i w porozumieniu z innymi sędziami tego Sądu - członkami składu orzekającego, rozpoznając na rozprawie sprawę prowadzoną pod sygnaturą akt [...] przeciwko oskarżonemu Y.Y. przekroczył swoje uprawnienia w ten sposób, że wydał wyrok skazujący oskarżonego za czyn z art. 46 ust. 2 dekretu z dnia 12 grudnia 1981 r. o stanie wojennym na karę 3 lat pozbawienia wolności z zaliczeniem tymczasowego aresztowania od dnia 18 grudnia 1981 r., którą skazany odbył w okresie do dnia

18 października 1982 r., w sytuacji gdy materiał dowodowy zgromadzony w sprawie nie dawał podstaw do przyjęcia, że oskarżony swoim zachowaniem wypełnił znamiona przypisanego mu czynu, a orzekając w sposób dowolny, sprzeczny z dowodami zgromadzonymi w toku postępowania, stosując przy tym wykładnię rozszerzającą zakres penalizowanych zachowań uznał, iż Y.Y. w dniu 14 grudnia 1981 r. w P., w czasie obowiązywania stanu wojennego będąc pracownikiem zmilitaryzowanych [...], organizował strajki w zatrudniających go zakładach poprzez rozlepianie ulotek wzywających do rozpoczęcia strajku okupacyjnego, podczas gdy zachowanie Y.Y. stanowiło wyłącznie wyraz jego prawa do wolności myśli, sumienia i wyznania, obejmujące prawo uzewnętrzniania, w tym publicznego, poglądów i przekonań oraz prawo do tworzenia związków zawodowych i przystępowania do nich, zagwarantowanego przez Konstytucję PRL i akty prawa międzynarodowego a nadto pomijając fakt, iż w dniu 14 grudnia 1981 r., dekret z dnia 12 grudnia 1981 r. o stanie wojennym nie był jeszcze opublikowany, co nastąpiło dopiero w dniu 17 grudnia 1981 r., przez co Y.Y. nie mógł zapoznać się z jego treścią a tym samym nie mógł ponosić winy za swój czyn, co X.Y. powinien był uwzględnić przy wyrokowaniu, stosując w ten sposób wobec pokrzywdzonego represje z powodu prezentowanych i wyrażanych przezeń przekonań i poglądów społeczno-politycznych, a tym samym naruszył jego prawa do wyrażania takich przekonań i opinii, które to represje stanowiły poważne prześladowanie z powodu przynależności pokrzywdzonego do określonej grupy politycznej, czym dopuścił się zbrodni komunistycznej, stanowiącej jednocześnie zbrodnię przeciwko ludzkości, polegającej na pozbawieniu pokrzywdzonego wolności na okres trwający dłużej niż 14 dni, działając w ten sposób na szkodę interesu publicznego oraz interesu prywatnego pokrzywdzonego, tj. o przestępstwo z art. 165 § 2 k.k. z 1969 r. w zw. z art. 2 ust. 1 i art. 3 ustawy o IPN;

4. w dniu 14 stycznia 1982 r. w Ł., jako sędzia Sądu [...] Okręgu Wojskowego w B. orzekający na sesji wyjazdowej w Ł., będąc tym samym funkcjonariuszem państwa komunistycznego, działając wspólnie i w porozumieniu z innymi sędziami tego Sądu - członkami składu orzekającego, rozpoznając na rozprawie sprawę prowadzoną pod sygnaturą akt [...] przeciwko oskarżonemu **M. K.** przekroczył swoje uprawnienia w ten sposób, że wydał wyrok skazujący oskarżonego za czyn z art. 48 ust. 3 w zw. z art. 48 ust. 2 dekretu z dnia 12 grudnia 1981 r. o stanie wojennym na karę 1 roku pozbawienia wolności z

zaliczeniem tymczasowego aresztowania od dnia 19 grudnia 1981 r., którą skazany odbył w okresie do dnia 18 czerwca 1982 r., w sytuacji gdy materiał dowodowy zgromadzony w sprawie nie dawał podstaw do przyjęcia, że oskarżony swoim zachowaniem wypełnił znamiona przypisanego mu czynu, a orzekając w sposób dowolny, sprzeczny z dowodami zgromadzonymi w toku postępowania, stosując przy tym wykładnię rozszerzającą zakres penalizowanych zachowań uznał, iż M. K. w dniu 19 grudnia 1981 r. w Z., woj. [...] działając w celu rozpowszechnienia fałszywych wiadomości sporządził pięć plakatów o treści „grudzień 81 nie zapomnimy” a następnie rozwiesił je w różnych punktach miasta na słupach ogłoszeniowych, szybach wystawowych lokali i murze cmentarnym w okresie obowiązywania stanu wojennego, których treść mogła wywołać niepokój publiczny, podczas gdy zachowanie M. K. stanowiło wyłącznie wyraz jego prawa do wolności myśli, sumienia i wyznania, obejmujące prawo uzewnętrzniania, w tym publicznego, poglądów i przekonań, zagwarantowanego przez Konstytucję PRL i akty prawa międzynarodowego, stosując w ten sposób wobec pokrzywdzonego represje z powodu prezentowanych i wyrażanych przezeń przekonań i poglądów społeczno-politycznych, a tym samym naruszył jego prawa do wyrażania takich przekonań i opinii, które to represje stanowiły poważne prześladowanie z powodu przynależności pokrzywdzonego do określonej grupy politycznej, czym dopuścił się zbrodni komunistycznej, stanowiącej jednocześnie zbrodnię przeciwko ludzkości, polegającej na pozbawieniu pokrzywdzonego wolności na okres trwający dłużej niż 14 dni, działając w ten sposób na szkodę interesu publicznego oraz interesu prywatnego pokrzywdzonego, tj. o przestępstwo z art. 165 § 2 k.k. z 1969 r. w zw. z art. 2 ust. 1 i art. 3 ustawy o IPN.

W dniu 15 lipca 2021 r. Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej ogłosił wyrok w sprawie C-791/19 Komisja Europejska przeciwko Polsce (system odpowiedzialności dyscyplinarnej sędziów). W wyroku tym orzeczono, że **Polska uchybiła zobowiązaniom ciążącym na niej na mocy art. 19 ust. 1 akapit drugi TUE między innymi nie zapewniając niezależności i bezstronności Izby Dyscyplinarnej Sądu Najwyższego**, do której właściwości należy kontrola decyzji wydanych w postępowaniach dyscyplinarnych prowadzonych wobec sędziów (art. 3 pkt 5, art. 27 i art. 73 § 1 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym w związku z art. 9a ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o Krajowej Radzie Sądownictwa,

zmienionej ustawą z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw).

Natomiast dzień wcześniej, bo w dniu 14 lipca 2021 r., Wiceprezes Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej wydała postanowienie o zastosowaniu środka tymczasowego w sprawie C-204/21 Komisja Europejska przeciwko Polsce (niezależność sądów – Izba Dyscyplinarna SN – immunitety sędziowskie). Na mocy tego postanowienia **Polska została między innymi zobowiązana**, natychmiast i do czasu wydania wyroku kończącego postępowanie w sprawie głównej C 204/21, **do zawieszenia, po pierwsze, stosowania przepisów art. 27 § 1 pkt 1a ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym, zmienionej ustawą z dnia 20 grudnia 2019 r. o zmianie ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych, ustawy o Sądzie Najwyższym oraz niektórych innych ustaw, i innych, na podstawie których Izba Dyscyplinarna Sądu Najwyższego jest właściwa do orzekania w pierwszej i w drugiej instancji w sprawach o zezwolenie na pociągnięcie sędziów i asesorów sądowych do odpowiedzialności karnej, na ich tymczasowe aresztowanie, zatrzymanie lub przymusowe doprowadzenie**, oraz, po drugie, do zawieszenia skutków wydanych już na podstawie tego artykułu uchwał Izby Dyscyplinarnej zezwalających na pociągnięcie sędziego do odpowiedzialności karnej lub jego zatrzymanie, a także do powstrzymania się od przekazania spraw określonych w wyżej wskazanym artykule do rozpoznania przez organ sądowy, który nie spełnia wymogów niezależności wskazanych w szczególności w wyroku z dnia 19 listopada 2019 r., A.K. i in. (niezależność Izby Dyscyplinarnej Sądu Najwyższego, C 585/18, C 624/18 i C 625/18, EU:C:2019:982). Wobec niestosowania się przez Polskę do wydanego postanowienia o środku tymczasowym, Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej postanowieniem z dnia 27 października 2021 r. zobowiązał Polskę do zapłaty na rzecz Komisji Europejskiej okresowej kary pieniężnej w wysokości 1 miliona EUR dziennie, do dnia w którym zobowiązania wynikające z postanowienia o środku tymczasowym zostaną wykonane lub do dnia wydania wyroku kończącego postępowanie w sprawie C – 204/21.

Z kolei w wyroku z dnia 5 czerwca 2023 r. sprawie C-204/21 Komisja Europejska przeciwko Polsce (niezależność sądów – Izba Dyscyplinarna SN – immunitety sędziowskie) Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej (wielka izba), między innymi orzekł, że powierzając Izbie Dyscyplinarnej, której niezawisłość i bezstronność nie są zagwarantowane, uprawnienia do orzekania w

sprawach mających bezpośredni wpływ na status sędziów i asesorów sądowych i pełnienie przez nich urzędu, takich jak, z jednej strony sprawy o zezwolenie na pociągnięcie do odpowiedzialności karnej sędziów lub asesorów sądowych oraz z drugiej strony, sprawy z zakresu prawa pracy i ubezpieczeń społecznych dotyczące statusu sędziów Sądu Najwyższego oraz sprawy z zakresu przeniesienia sędziogo Sądu Najwyższego w stan spoczynku, **Polska uchybiła zobowiązaniom, które na niej ciążyą z mocy art. 19 ust.1 akapit drugi TUE.**

W dniu 9 czerwca 2022 r. została uchwalona ustawa o zmianie ustawy o Sądzie Najwyższym oraz niektórych innych ustaw, zam. Dz. U. z dnia 14 czerwca 2022 r., poz. 1259, która weszła w życie w dniu 15 lipca 2022 r. **Z dniem wejścia w życie tej ustawy zniesiono Izbę Dyscyplinarną Sądu Najwyższego**, a utworzono Izbę Odpowiedzialności Zawodowej. **W myśl art. 8 ust. 2 powołanej ustawy sprawy wszczęte i niezakończone przed dniem wejścia jej w życie należące do Izby Dyscyplinarnej przejmuje i prowadzi Izba Odpowiedzialności Zawodowej. Zatem zgodnie z tym przepisem wnioski Prokuratora Oddziałowej Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu w Ł. z dnia 29 marca 2022 r., sygn. akt [...], skierowany do Izby Dyscyplinarnej Sądu Najwyższego, który wpłynął do Sądu Najwyższego w dniu 30 marca 2022 r., o zezwolenie na pociągnięcie do odpowiedzialności karnej X.Y.. - sędziego Sądu Okręgowego w G. w stanie spoczynku, został rozpoznany przez Izbę Odpowiedzialności Zawodowej.**

Na posiedzeniu w dniu 7 listopada 2023 r. Sąd Najwyższy, uwzględniając wniosek adwokata E. B. – obrońcy z urzędu X.Y.. – sędziego Sądu Okręgowego w G. w stanie spoczynku, dopuścił dowód z wyjaśnień na okoliczności przebiegu narad w dniach: 12 stycznia 1982 r., w sprawie o sygn. akt [...], 14 stycznia 1982 r. w sprawie o sygn. akt [...], 19 stycznia 1982 r. w sprawie o sygn. akt [...] i 25 stycznia 1982 r. w sprawie o sygn. akt [...], oraz zajętego przez niego podczas tych narad stanowiska co do treści rozstrzygnięć w tych sprawach. Przesłuchanie X.Y.. – sędziego Sądu Okręgowego w G. w stanie spoczynku, odbyło się w miejscu jego zamieszkania w dniu 28 grudnia 2023 r., w ramach pomocy sądowej udzielonej przez Sąd Rejonowy w G. X.Y.. podał, że sprawy sądowe, które były 30 - 40 lat temu zacierają się i pewnych rzeczy może nie pamiętać. Wskazał, że posiada dokument datowany na 13 stycznia 1982 r., w którym stwierdzono inwalidztwo w czasie zatrudnienia. Z treści zaświadczenia wynika, że jest niezdolny do wykonywania zawodu sędziego sądu powszechnego. Podał, że latach

osiemdziesiątych był sędzią Sądu Wojewódzkiego w Ł. Posiadał stopień oficerski. Dnia [...], po wprowadzeniu stanu wojennego, został powołany do służby wojskowej. Był członkiem związku zawodowego „S.” i założycielem organizacji związkowej w Sądzie w Ł., dlatego też nie dawał rękojmi do pełnienia funkcji sędziego sądu wojskowego. Gdy został wcielony do służby wojskowej [...], w związku z wprowadzeniem stanu wojennego, to otrzymał umundurowanie i pistolet. Podał, że szef Wojskowego Sądu Garnizonowego w Ł. płk Y.Y. był „zatwardziałym” komunistą i mówił o nim, iż jest bardziej obrońcą niż sędzią. Orzekał w składach trzyosobowym. Przewodniczącym był płk Y.Y., był on i jeszcze sędzia Y.Z. Jeśli chodzi o sprawę M. R., to w trakcie zadawanych pytań podczas rozprawy, płk Y.Y. wypowiedział wcześniej wspomniane słowa. Narada była, ale w trakcie nie było głosowania. Wskazał, iż wykonywał rozkazy, to nie było wyrokowanie. Starał się oskarżonego M. R. bronić, starał się pomóc. Podał także, że pozostałych nazwisk, podanych we wniosku o zezwolenie na pociągnięcie do odpowiedzialności karnej, nie pamięta, wszystkie sprawy były z dekretu o stanie wojennym, który wtedy obowiązywał. Projekty wyroków w sprawach przygotowywał szef, czyli płk Y.Y. Nie odważył się wtedy powiedzieć, że te przepisy są złe i nie obowiązują. Takiej sformalizowanej narady nie było. Sądziło się sprawę, wina była niewątpliwa i się wymierzało karę. Jak wracał do domu to był „rozdarty”, chciał jak najszybciej odejść z sądownictwa wojskowego. Orzekał w Wojskowym Sądzie Garnizonowym w Ł. do dnia [...], kiedy to został zwolniony z sądownictwa wojskowego ze względów zdrowotnych. Wskazał jeszcze jedną sprawę, która jego zdaniem była podobna do sprawy M. R. Była to sprawa oskarżonego P., w której nie stawili się jeden z istotnych świadków. Płk Y.Y. chciał wówczas odczytać zeznania tego świadka, ale on doprowadził do tego, że rozprawa została odroczone. Sprawę tę przejął następnie inny skład sędziowski i ten oskarżony nie został skazany. Sędzia w stanie spoczynku X.Y.. oświadczył też, iż nie jest „komunistycznym zbrodniarzem”, był działaczem antysystemowym. Był oceniany jako sędzia śmiały i niezależny, co nie było dobrze widziane w tamtych czasach. W [...] odmówił przyjęcia Złotego Krzyża Zasługi (protokół z dnia 28 grudnia 2023 r. z odebrania wyjaśnień od X.Y.. – sędziego Sądu Okręgowego w G. w stanie spoczynku - k. 96 - 103).

Na posiedzeniu Sądu Najwyższego w dniu 7 lutego 2024 r. prokurator Ł. K. poparł wniosek z dnia 29 marca 2022 r., sygn. akt [...] i wniósł o zezwolenie na pociągnięcie X.Y.. – sędziego Sądu Okręgowego w G. w stanie spoczynku, do odpowiedzialności karnej za czyny wskazane w tym wniosku, zaś adwokat E. B. –

obrońca z urzędu X.Y.. – sędziego Sądu Okręgowego w G. w stanie spoczynku, wniosła o nie uwzględnienie wniosku Prokuratora Oddziałowej Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu w Ł. z dnia 29 marca 2022 r., sygn. akt [...] oraz zasądzenie od Skarbu Państwa na jej rzecz wynagrodzenia z tytułu obrony z urzędu X.Y.. – sędziego Sądu Okręgowego w G. w stanie spoczynku przed Sądem Najwyższym (k. 131 - 132).

Sąd Najwyższy w toku postępowania w przedmiocie zezwolenia na pociągnięcie do odpowiedzialności karnej ustalił co następujące.

X.Y.. urodził się [...] w W. woj. [...]. Studia prawnicze odbył na Uniwersytecie [...], a następnie w okresie od dnia [...] do dnia [...] był aplikantem w Sądzie Wojewódzkim [...]. Decyzją Ministra Sprawiedliwości z dnia [...] został mianowany na stanowisko asesora sądowego w okręgu Sądu Wojewódzkiego [...]. Powierzono mu pełnienie obowiązków sędziowskich w okręgu Sądu Wojewódzkiego [...], łącznie okresie od [...] do dnia [...]. Uchwałą Rady Państwa z dnia [...], Nr [...], został powołany na stanowisko sędziego Sądu Powiatowego [...]. Uchwałą Rady Państwa z dnia [...], został powołany na stanowisko sędziego Sądu Wojewódzkiego [...]. Decyzją Ministra Sprawiedliwości z dnia [...] został przeniesiony, na okres od [...] do dnia [...], na stanowisko sędziego Sądu Wojewódzkiego [...]. Z dniem [...] został skierowany do pełnienia czynności sędziowskich w [...]. Ta delegacja została odwołana przez Ministra Sprawiedliwości w dniu [...] i X.Y.. rozpoczął pełnienie czynności służbowych w Sądzie Wojewódzkim [...]. **Z dniem [...] został powołany od czynnej służby wojskowej. Uchwałą Rady Państwa z dnia [...], Nr [...], na podstawie art. 23 ustawy z dnia 8 czerwca 1972 r. o ustroju sądów wojskowych w związku z art. 12 dekretu z dnia 12 grudnia 1981 r. o przekazaniu do właściwości sądów wojskowych spraw o niektóre przestępstwa oraz o zmianie ustroju sądów wojskowych i wojskowych jednostek organizacyjnych Prokuratury Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej w czasie obowiązywania stanu wojennego, został powołany na stanowisko sędziego sądu wojskowego. Do dnia [...] pełnił funkcję sędziego sądu wojskowego w Wojskowym Sądzie Garnizonowym w Ł. Z czynnej służby wojskowej został zwolniony ze względów zdrowotnych. Z dniem [...], został decyzją Ministra Sprawiedliwości z dnia [...] zwolniony ze służby sędziowskiej na**

podstawie art. 59 lit, a u.s.p. z 1928 r., w związku z nabyciem uprawnień do wcześniejszej emerytury. Postanowieniem Prezydenta RP z dnia [...] X.Y.. został powołany na stanowisko sędziego Sądu Wojewódzkiego w G. Z dniem [...], z uwagi na ukończenie 70 roku życia, został przeniesiony w stan spoczynku. Obecnie jest sędzią Sądu Okręgowego w G. w stanie spoczynku. X.Y.. orzekał w okresie stanu wojennego w Sądzie [...] Okręgu w B. na sesjach wyjazdowych tego Sądu w Ł., w tym w sprawach tego Sądu wskazanych we wniosku, czyli w sprawach karnych o sygnaturach akt: [...] (sprawa E. K.), [...] (sprawa M. R.), [...] (sprawa Y.Y.) [...] (sprawa M. K.). X.Y.. będąc sędzią sądu wojskowego, w okresie od dnia [...] do dnia [...], i orzekając w Sądzie [...] Okręgu Wojskowego w B. w wyznaczonych sprawach karnych, z właściwości tego Sądu, uczestniczył tym samym w sprawowaniu wymiaru sprawiedliwości. **W okresie PRL – u, w myśl art. 56 ust. 1 Konstytucji PRL z dnia 22 lipca 1952 r., wymiar sprawiedliwości** sprawowały Sąd Najwyższy, sądy wojewódzkie, sądy rejonowe i **sądy szczególne**. Takim sądem szczególnym był Sąd [...] Okręgu Wojskowego w B. W doktrynie wskazuje się, że „**wymiar sprawiedliwości**” jest działalnością powołanych do tego organów publicznych, polegającą na wiążącym orzekaniu o tym, co jest sprawiedliwe w danym konkretnym przypadku, czyli wymierzaniu sprawiedliwości tym, którzy się jej domagają lub tym, którzy z nakazem sprawiedliwości znaleźli się w kolizji. To „**wymierzanie sprawiedliwości**” należy rozumieć tylko intencjonalnie, to znaczy, że działalność ta powinna zmierzać do realizacji sprawiedliwości, choćby w tym czy innym konkretnym przypadku celu tego nie osiągnęła. Zaznacza się, że pojęcie „sprawiedliwości” na gruncie rozważań prawnych, trzeba łączyć ze stosowaniem prawa w tym sensie, iż tylko to co zgodne jest z prawem, może być uznane za **sprawiedliwe w sensie prawnym** (por. M. Cieślak, Polska procedura karna. Podstawowe założenia teoretyczne, Kraków 2011, s. 13 – 16). Podkreśla się, że **wyłączność kompetencji władzy sądowniczej w zakresie sprawowania „wymiaru sprawiedliwości” wynika z założenia, iż tylko sąd dysponuje niezbędnym „luzem decyzyjnym,” a do istoty sprawowania wymiaru sprawiedliwości należy orzekanie oparte na swobodnej (co nie znaczy oczywiście arbitralnej) ocenie w zakresie ustaleń określonych faktów i ich kwalifikacji prawnej. Zasada niezawisłości sędziów** między innymi oznacza,

dokonywanie przez sędziego samodzielnie wykładni prawa (interpretacji) podczas wykonywania czynności orzeczniczych w obszarze sprawowania wymiaru sprawiedliwości. Czynnikiem decydującym w zakresie rozpoznawania spraw i wydawania orzeczeń jest swobodne wewnętrzne przekonanie sędziego **oraz głos jego sędziowskiego sumienia w danej sprawie**. W obowiązujących w okresie PRL – u tekstach ślubowań sędziowskich, składanych przez powoływanych w tamtym okresie sędziów, zawsze znajdował się fragment, cyt. „**ślubuję sprawiedliwość wymierzać bezstronnie według mego sumienia**” (por. Dz. U. z 1944 r., Nr 18, poz. 94, Dz. U. z 1948 r., Nr 49, poz. 368 – 370, Dz. U. z 1985 r., Nr 31, poz. 137). **Sumienie** to uformowany osąd o moralnym dobru/złu zamierzonego przez człowieka jego własnego konkretnego aktu, którego sprawienie staje się dla niego źródłem wewnętrznej aprobaty bądź poczucia winy, własnego bycia dobrym lub złym człowiekiem. To jest też rodzaj mechanizmu uzgadniającego nasze działanie z uznanym przez nas za słuszny kodeksem norm moralnych (zob. J. Górnicka – Kalinowska, Idea sumienia w filozofii moralnej, Warszawa 1991, s. 277, F. Greniuk, Dzieje kształtowania się koncepcji sumienia w: J. Nagórny, A. Deredziuk (red.), Człowiek – sumienie – wartości. Materiały z sympozjum KUL, 2 – 3 XII 1996 r., Lublin 1997, s. 75). Niezawodność tego mechanizmu jest założona w ludzkich dyspozycjach wrodzonych: zdolności myślenia, wrażliwości emocjonalnej, instynkcie przetrwania. Sumienie jest najbardziej troskliwym „doradcą” człowieka, zawsze godnym zaufania i posłuchu, jest niejako „stróżem” wolności człowieka, który w konkretnej sytuacji projektuje własne bycie w obliczu wartości moralnych. W przypadku czynu dobrego usprawiedliwia osobę działającą, broniąc jej czy odciążając od winy, zaś w przypadku czynu złego czyni osobie działającej wyrzut w postaci oskarżenia i „wyrzutów sumienia” (por. A. Anzenbacher, Wprowadzenie do etyki, Kraków 2008, s. 82 – 110). Wskazuje się, że wyrazem uznania przez prawo prymatu sumienia w przynajmniej najważniejszych obszarach życia moralnego i społecznego, powinno być zagwarantowanie wolności sumienia obywatelom wykonującym dany zawód, zwane klauzulą sumienia (por. S. Gałęcki, Spór o sumienie, Kraków 2012, s. 434). Trafne, w tym aspekcie, jest spostrzeżenie profesora Adama Strzembosza, byłego Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego, że cyt. „sędzia nie jest bezwolnym narzędziem każdej władzy. **Jeżeli wymaga się od**

niego represjonowania za czyny będące realizacją podstawowych praw ludzkich i wolności obywatelskich, to powinien orzec zgodnie ze swoim sumieniem albo ustąpić z urzędu, a przynajmniej – trudno bowiem od każdego człowieka oczekiwać postawy heroicznej – zminimalizować sankcję w każdy dostępny mu ze sposobów. Jeżeli sumienie nie wyrzuca mu skazywania za czyny, które z punktu widzenia praw przyrodzonych są pozbawione elementów zachowań przestępnych, gdyż represjonowanie tych czynów odpowiada jego systemowi wartości, interesom lub przekonaniom politycznym, to nawet wówczas obowiązuje go przestrzeganie zasad sprawiedliwości i obiektywizmu w orzekaniu. Musi wziąć pod uwagę bezinteresowność działań oskarżonego, brak spowodowania przez niego szkód materialnych albo dążenie do ich minimalizacji, działanie z motywów humanitarnych itp. W takich warunkach wyrok nie może być surowy nawet wówczas, gdy ustawodawca domaga się surowości” (A. Strzembosz, M. Stanowska, Sędziowie warszawscy w czasie próby 1981 – 1988, Warszawa 2005, s. 272).

Oceniając, **już w okresie III Rzeczypospolitej**, zgodność aktów prawnych PRL - u dotyczących stanu wojennego z Konstytucją Rzeczypospolitej Polskiej i Międzynarodowym Paktem Praw Obywatelskich i Politycznych, Trybunał Konstytucyjny w wyroku z dnia 16 marca 2011 r., sygn. akt K 35/08, podniósł między innymi, że cyt. „dekret Rady Państwa z dnia 12 grudnia 1981 r. o stanie wojennym zawierał przepisy materialnoprawne ustanawiające ograniczenia konstytucyjnych wolności i praw jednostki. Przepisy te przewidywały bardzo daleko idącą ingerencję w sferę tych praw. Dobitym przejawem tej ingerencji był art. 4 ust. 1 dekretu o stanie wojennym, który zawieszał lub ograniczał podstawowe prawa obywateli określone w Konstytucji Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej i innych ustawach oraz umowach międzynarodowych, których Polska Rzeczpospolita Ludowa była stroną. W szczególności zostały zniesione lub ograniczone: nietykalność osobista (art. 87 ust. 1 Konstytucji PRL), nienaruszalność mieszkań i tajemnicy korespondencji (art. 87 ust. 2 Konstytucji PRL), prawo zrzeszania się (art. 84 ust. 1 Konstytucji PRL), wolność słowa, druku, zgromadzeń, wieców, pochodów i manifestacji (art. 83 ust. 1 Konstytucji PRL). W ten sposób prawodawca aktem o

randze ustawy, ograniczył konstytucyjne prawa obywateli.” Trybunał Konstytucyjny wskazał, że takie regulacje dekretu z dnia 12 grudnia 1981 r. o stanie wojennym stanowiły zarazem zaprzeczenie przyjętych przez Polskę zobowiązań wynikających z Międzynarodowego Paktu Praw Obywatelskich i Politycznych. Podniósł, że dekret z dnia 12 grudnia 1981 r. o stanie wojennym, cyt. „zawierał treści normatywne odnoszące się do sfery praw i wolności konstytucyjnie chronionych. Represyjność przepisów dekretu o stanie wojennym przejawiała się między innymi w tym, że po pierwsze, dekret dokonywał penalizacji czynów, które nie były przed 13 grudnia 1981 r. karalne, po wtóre, zaostrzał odpowiedzialność karną za czyny zabronione na gruncie ówczesnego prawa oraz, po trzecie, liczne dotychczasowe wykroczenia kwalifikował jako przestępstwa. Dekret był aktem wojny wobec pokojowego ruchu obywatelskiego. Represyjne przepisy miały na celu zduszenie wolności słowa, zrzeszania się, druku, zgromadzeń oraz innych wolności i praw, jakie przysługiwały obywatelom z mocy Konstytucji PRL oraz obowiązującego prawa międzynarodowego.” Trybunał Konstytucyjny podkreślił, że cyt. „bezpośrednie działanie prawodawstwa stanu wojennego, a w szczególności represyjnych przepisów dekretów o stanie wojennym i dekretu o postępowaniach szczególnych oraz dekretu o właściwości sądów wojskowych, miało szeroki zakres. Nie ograniczało się do działaczy związkowych i opozycjonistów. Z dostępnych danych dotyczących stosowania ustawodawstwa związanego z wprowadzeniem, zawieszeniem i zniesieniem stanu wojennego wynika, że za czyny z pobudek politycznych, w okresie od 13 grudnia 1981 r. do 21 lipca 1983 r. sądy powszechne - jak wynika z dostępnych danych - skazały 1685 osób, w tym 979 na podstawie przepisów dekretu o stanie wojennym. Sądy wojskowe, w tym samym okresie, skazały 10 191 osób, w tym 5681 za przestępstwa na podstawie dekretu z dnia 12 grudnia 1981 r. o stanie wojennym i za przestępstwa, w odniesieniu do których miał zastosowanie szczególny tryb postępowania. Kolegia do spraw wykroczeń w okresie między 13 grudnia 1981 r. a 1 listopada 1982 r. ukarały w trybie przyśpieszonym 176 757 osób, w tym karą aresztu 6384 osoby, a karą grzywny 169 524. Ogółem kolegia do spraw wykroczeń w okresie od 13 grudnia 1981 r. do 21 lipca 1983 r. ukarały za wykroczenia na podstawie dekretu o stanie wojennym 207 692 osoby, w tym karą aresztu 4273 osoby (por. Archiwum Akt Nowych, KC

PZPR, Wydział Administracyjny, sygn. 628; Informacja Ministerstwa Spraw Wewnętrznych o stosowaniu prawa w okresie stanu wojennego w celu umocnienia bezpieczeństwa i porządku publicznego oraz dyscypliny społecznej [1982], s. 5; por. B. Kopka, G. Majchrzak, Stan wojenny w dokumentach władz PRL 1980-1983, Warszawa 2001, s. 379). Ponadto kolegia ukarały około 30 tysięcy osób za wykroczenia na podstawie art. 21 dekretu o postępowaniach szczególnych, z tego około 2200 osób karą aresztu (por. B. Kopka, G. Majchrzak, *ibidem*). Internowano 9736 osób (wydano 10 132 decyzji o internowaniu; niektóre osoby internowano dwu- lub nawet trzykrotnie; por. T. Kozłowski, J. Olaszek, Internowani w stanie wojennym, "Pamięć i Sprawiedliwość", 2010, nr 2, s. 505 – 510)."

W literaturze historycznej podkreśla się, że w ustawodawstwie PRL – u, na czas trwania stanu wojennego, stworzony został tryb postępowania sądowego nawiązujący do nadzwyczajnych regulacji prawnych okresu bezpośrednio powojennego, umożliwiający szybkie i surowe karanie wszystkich tych, którzy prowadzili działalność związkową, organizowali akcje strajkowe, czy protestacyjne, wyrażali swoje poglądy polityczne, w normalnych warunkach, stanowiących realizację niezbywalnych, uznanych prawem międzynarodowym, swobód i wolności obywatelskich i politycznych. Zauważa się, że istotne w działalności sądownictwa kanego było jednak nie tyle samo doprowadzanie do izolowania przeciwników politycznych, ternu celowi służyła bowiem głównie instytucja internowania, co uświadamianie społeczeństwu nieopłacalności występowania przeciw władzy i rygorom stanu wojennego, poprzez stosowanie surowych i szybkich sankcji oraz „właściwe, przekonywające i niepozbawione treści politycznych i społecznych uzasadnienie ferowanych wyroków” (K. Niewiński, PZPR a sądownictwo w latach 1980 - 1985. Próby powstrzymania „solidarnościowej” rewolucji, Oświęcim 2016, s. 261 - 281).

W polskim ustawodawstwie immunitet sędziowski, który jest uznawany za jedną z ustrojowych gwarancji niezawisłości sędziowskiej i niezależności sądów, służy przede wszystkim ochronie jednego z podstawowych, konstytucyjnych praw obywatelskich, to jest prawa do rzetelnego, sprawnego,

sprawiedliwego i jawnego rozpatrzenia sprawy przez właściwy, niezależny, bezstronny i niezawisły sąd (art. 45 ust. 1 Konstytucji RP). Ustanowiony **w art. 181 Konstytucji RP immunitet sędziowski**, oznacza, że w Rzeczypospolitej Polskiej sędzia nie może być, bez uprzedniej zgody sądu określonego ustawą, pociągnięty do odpowiedzialności karnej ani pozbawiony wolności. Swym zakresem podmiotowym immunitet formalny (procesowy) sędziego obejmuje sędziów, tzn. wszystkie osoby powołane, w trybie art. 179 Konstytucji RP do piastowania urzędu sędziego i nadal zachowujące status sędziowski, **w tym sędziów w stanie spoczynku** (por. np. W. Kozielowicz, Odpowiedzialność dyscyplinarna sędziów. Komentarz, Warszawa 2005, s. 55, T. Ereciński, J. Gudowski, J. Iwulski, Prawo o ustroju sądów powszechnych. Ustawa o Krajowej Radzie Sądownictwa. Komentarz, Warszawa 2010, s. 291, uchwała Sądu Najwyższego – Sądu Dyscyplinarnego z dnia 11 września 2006 r., SNO 40/06, OSNSD 2006, poz. 14).

Zatem aktualnie X.Y. – sędzia Sądu Okręgowego w G. w stanie spoczynku, objęty jest immunitetem formalnym sędziego.

Zgodnie z art. 110 § 2a u.s.p., w sprawach o zezwolenie na pociągnięcie sędziego sądu powszechnego do odpowiedzialności karnej (czyli w sprawach o uchylenie immunitetu), orzeka w pierwszej instancji Sąd Najwyższy w składzie jednego sędziego, a w drugiej instancji - Sąd Najwyższy w składzie trzech sędziów orzekających w Izbie Odpowiedzialności Zawodowej. W myśl art. 80 § 2c u.s.p. sąd dyscyplinarny (jest nim Sąd Najwyższy w składzie jednego sędziego orzekającego w Izbie Odpowiedzialności Zawodowej), **wydaje uchwałę zezwalającą na pociągnięcie sędziego do odpowiedzialności karnej, jeżeli zachodzi dostatecznie uzasadnione podejrzenie popełnienia przez niego przestępstwa.** Sformułowanie „dostatecznie uzasadnione podejrzenie popełnienia przez niego przestępstwa” określa materialną podstawę decyzji w przedmiocie zezwolenia na pociągnięcie sędziego do odpowiedzialności karnej, jest ono tożsame z pojęciem użytym w art. 313 § 1 k.p.k. Na gruncie zaś wykładni tego przepisu k.p.k., wskazuje się, że wydanie postanowienia o przedstawieniu zarzutów wymaga istnienia bardziej rozbudowanej faktycznej podstawy, niż ta, która wystarcza do wszczęcia śledztwa lub dochodzenia. Poza uzasadnionym podejrzeniem popełnienia

przestępstwa musi istnieć także dostatecznie uzasadnione podejrzenie, że czyn popełniła określona osoba. **Czyli to coś więcej niż uzasadnione podejrzenie, jakim posłużył się ustawodawca w art. 303 k.p.k., oraz znacznie więcej niż uzasadnione przypuszczenie, którego to zwrotu użyto w art. 244 § 1 k.p.k.** (por. np. uchwały Sądu Najwyższego – Sądu Dyscyplinarnego: z dnia 18 października 2004 r., SNO 40/04, OSNSD 2004, Nr 2, poz. 33, z dnia 8 maja 2007 r., SNO 21/07, OSNSD 2007, poz. 38, z dnia 27 stycznia 2009 r., SNO 95/08, OSNSD 2009, poz. 24, z dnia 20 lipca 2011 r., SNO 32/11, z dnia 18 lipca 2014 r., SNO 36/14). Obowiązkiem zaś sądu dyscyplinarnego, w ramach postępowania wszczętego wnioskiem oskarżyciela o zezwolenie na pociągnięcie sędziego do odpowiedzialności karnej, jest zbadanie przedstawionych przez oskarżyciela materiałów dowodowych, w celu stwierdzenia, czy zachodzi dostatecznie uzasadnione podejrzenie popełnienia przestępstwa przez sędziego. Kontrola ta ma charakter merytoryczny, chociaż nie sprowadza się do tak wysokiego poziomu przekonania sądu o popełnieniu czynu i winie sprawcy, jak w przypadku orzekania w postępowaniu karnym. To ostatnie podlega bowiem dyrektywie pewności rozstrzygnięcia, wpływającej z podstawowych gwarancji procesowych (np. z art. 2 § 1 pkt 1 k.p.k.).

Niezmiernie złożoną i delikatną materią jest kwestia ewentualnej odpowiedzialności karnej sędziego za treść wyroku wydanego przez niego (w składzie sądu z jego udziałem). Poniesienia tego rodzaju odpowiedzialności karnej przez X.Y. – sędziego Sądu Okręgowego w G. w stanie spoczynku, domaga się Prokurator Oddziałowej Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu w Ł. za czyny opisane we wniosku z dnia 29 marca 2022 r., sygn. akt [...].

Sędzia nie odpowiada za błąd w zakresie wykładni i stosowania przepisów prawa krajowego lub prawa Unii Europejskiej lub w zakresie ustalenia stanu faktycznego czy też oceny dowodów, jeżeli nie stanowi rażącej i oczywistej obrazy przepisów prawa, gdyż jako zachowanie mieszczące się w istocie sprawowania wymiaru sprawiedliwości (zwłaszcza w modelu dwuinstancyjnego postępowania uzupełnionego o instytucje nadzwyczajnych środków zaskarżenia) i przez to legalne, nie może być podstawą do pociągnięcia członka składu orzekającego do odpowiedzialności dyscyplinarnej i karnej (*arg. ex. art. 107 § 1 pkt 1-3 u.s.p.*). Także nie odpowiada, jeżeli zachowanie sędziego, które

wyczerpuje znamionom typu deliktu dyscyplinarnego określonego w art. 107 § 1 u.s.p., dotyczy błędu w zakresie wykładni i stosowania przepisów prawa krajowego lub prawa Unii Europejskiej lub w zakresie ustalenia stanu faktycznego czy też oceny dowodów, gdyż nie stanowi ono przewinienia dyscyplinarnego (art. 107 § 3 pkt 1 u.s.p.) i nie może jednocześnie stanowić przestępstwa (por. pkt I lit b uchwały pełnego składu Izby Odpowiedzialności Zawodowej Sądu Najwyższego z dnia 19 września 2023 r., sygn. akt II ZZP 2/22). Jednakże należy zwrócić uwagę, iż rozstrzygając w kwestiach odpowiedzialności karnej sędziów NRD za wydane przez nich orzeczenia, Niemiecki Federalny Trybunał Sprawiedliwości (BGH) w wyroku z dnia 13 grudnia 1993 r., wskazał trzy grupy spraw jako spełniające przesłanki tzw. wypaczenia prawa przez sędziego, skutkującego jego odpowiedzialnością karną: 1) sprawy, w których uznano, że znamiona przestępstwa zostały spełnione w wyniku przekroczenia znaczenia językowego albo przy wykorzystaniu nieostrości zwrotów zawartych, co doprowadziło do tego, że ukaranie karą, zwłaszcza pozbawienia wolności, musi być uznane za oczywistą nieprawość; 2) sprawy, w których orzeczona kara pozostawała w niedopuszczalnej dysproporcji do czynu podlegającego ocenie, co powodowało, że kara, także sprzeczna z przepisami prawa karnego NRD musiała być uznana za rażąco niesprawiedliwą i poważnie naruszającą praw człowieka; 3) sprawy, w których doszło do poważnego naruszenia praw człowieka w wyniku sposobu prowadzenia postępowań, zwłaszcza postępowań karnych, w których ściganie i karanie wcale nie służyło wymierzeniu sprawiedliwości (art. 86 konstytucji NRD), ale wyeliminowaniu politycznego przeciwnika lub określonej grupy społecznej. Z kolei Sąd Najwyższy, w powołanej wyżej uchwale Izby Odpowiedzialności Zawodowej, stwierdził, że cyt. „Brak odpowiedzialności dyscyplinarnej, jak i będący tego konsekwencją brak ewentualnej odpowiedzialności karnej, nie obejmuje sytuacji wyjątkowych, w których w ramach sprawowania wymiaru sprawiedliwości dochodzi do popełnienia przez sędziego w trakcie orzekania tzw. zbrodni sądowej, czyli czynu sprowadzającego się do umyślnego, w formie zamiaru bezpośredniego, zachowania polegającego na wymierzeniu przez niego (sąd z nim w składzie) kary w postępowaniu prowadzonym z naruszeniem fundamentalnych, powszechnie uznanych zasad normujących postępowanie karne, jak również kardynalnych zasad określających podstawy pociągnięcia człowieka do odpowiedzialności karnej.”

Kluczowe zatem w niniejszej sprawie jest ustalenie, czy w realiach faktycznych przedstawionych przez Prokuratora Oddziałowej Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu w Ł. we wniosku z dnia 29 marca 2022 r., sygn. akt [...], można przyjąć, iż **zachodzi dostatecznie uzasadnione podejrzenie**, że X.Y.. – sędzia Sądu Okręgowego w G. w stanie spoczynku, popełnił opisane we wniosku czyny i można je zakwalifikować jako zbrodnie sądowe mające postać zbrodni przeciwko ludzkości, czyli, że zostały popełnione jako element rozległego i świadomego prześladowania z powodu przynależności osób prześladowanych do określonej grupy narodowościowej, politycznej, społecznej, rasowej lub religijnej, a sędzia ten co najmniej aprobował taki sposób realizacji polityki władz państwa i brał tym samym świadomie czynny udział w prześladowaniach (por. pkt II uchwały pełnego składu Izby Odpowiedzialności Zawodowej z dnia 19 września 2023 r., sygn. akt II ZZP 2/22).

Sąd Najwyższy uznał, że w realiach sprawy zachodzi uzasadnione podejrzenie, iż X.Y.. orzekając w wymienionych we wniosku sprawach **z pkt I wobec E. K. i z pkt IV w stosunku M. K.**, przekroczył uprawnienia sędziego, poprzez uznanie ich za winnych popełnienia czynów z art. 48 dekretu z dnia 12 grudnia 1981 r. o stanie wojennym i skazania na kary pozbawienia wolności, które skutkowały bezprawnym pozbawieniem ich wolności na czas powyżej 14 dni, w sytuacjach kiedy materiał dowodowy zebrany w postępowaniach karnych dotyczących tych osób nie dawał podstaw do przyjęcia, by swoim zachowaniem wypełnili znamiona przypisanych im czynów. Art. 48 ust. 1 dekretu z dnia 12 grudnia 1981 r. o stanie wojennym stanowił, że cyt. „Kto w celu osłabienia gotowości obronnej Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej rozpowszechnia wiadomości mogące gotowość tą osłabić, podlega karze pozbawienia wolności od roku do lat 8”, zaś art. **48 ust. 2, że cyt. „Kto rozpowszechnia fałszywe wiadomości, jeżeli może to wywołać niepokój publiczny lub rozruchy, podlega karze pozbawienia wolności od 6 miesięcy do lat 5.”** Z kolei art. 48 ust. 3 dekretu z dnia 12 grudnia 1981 r. o stanie wojennym głosił, że cyt. „Kto w celu rozpowszechniania sporządza, gromadzi, przechowuje, przewozi, przenosi lub przesyła pismo, druk, nagranie lub film zawierające wiadomości określone

w ust. 1 i 2, podlega karze pozbawienia wolności do lat 5", a art. 48 ust. 4, cyt. „Kto dopuszcza się czynu określonego w ust. 1 lub 2, używając druku lub innego środka masowej informacji, podlega karze pozbawienia wolności od roku do lat 10". **Na czas obowiązywania stanu wojennego sprawy o przestępstwa z art. 46 ust, 1 – 6, art. 47 oraz ar 48 ust 1 – 4 dekretu z dnia 12 grudnia o stanie wojennym, były rozpoznawane w trybie doraźnym**, w którym, zgodnie z art. 4 dekretu z dnia 12 grudnia 1981 r. o postępowaniach szczególnych w sprawach o przestępstwa i wykroczenia w czasie obowiązywania stanu wojennego, **sąd mógł wymierzyć bez względu na rodzaj i granice ustawowego zagrożenia danego przestępstwa**, następujące kary zasadnicze: karę śmierci lub karę 25 lat pozbawienia wolności albo **karę pozbawienia wolności na czas nie krótszy od lat 3**, chyba że przepis szczególny przewidywał wyższą dolną granicę ustawowego zagrożenia. Karę śmierci i karę 25 lat pozbawienia wolności sąd mógł wymierzyć tylko wówczas, gdy górna granica ustawowego zagrożenia nie była niższa od kary 8 lat pozbawienia wolności. W postępowaniu doraźnym sąd mógł w wyjątkowych, szczególnie uzasadnionych wypadkach, wskazanych w ustawie, zastosować nadzwyczajne złagodzenie kary. Nie można zaś było stosować przepisów o nadzwyczajnym złagodzeniu kary – art. 57 § 2 i art. 57 § 4 k.k. z 1969 r.

Przebieg postępowania w sprawie E. K.

E. K. w dacie wprowadzenia stanu wojennego pracował jako [...] w [...]. Był członkiem NSZZ „S.” w swoim zakładzie pracy. Gdy dowiedział się o wprowadzeniu stanu wojennego, usiłował zorganizować strajk, ale pracownicy [...] byli wystraszeni i jego działania okazały nieskuteczne. W dniu 17 grudnia 1981 r. po przyjeździe do pracy koledzy poinformowali go, że na Śląsku zabito górników. Informacja ta została potwierdzona w radiu. E. K. napisał wiersz prostego robotnika na temat wydarzeń w Kopalni „Wujek”. W dniu 18 grudnia 1981 r. w godzinach porannych E. K. poszedł do biblioteki gminnej w S. (ówczesne województwo [...]) prowadzonej przez jego koleżankę E. J., która na maszynie do pisania przepisała ten wiersz pt. „Zamordowano nas siedmiu” w 20 egzemplarzach. E. K. zabrał te powielone egzemplarze swojego wiersza do zakładu pracy i 10 egzemplarzy dał koledze W. C.

w celu rozpowszechnienia, a pozostałe 10 egzemplarzy zostawił w swojej szafce. Miał je rozprowadzić w następnym tygodniu, ale w poniedziałek 21 grudnia 1981 r., było bardzo zimno, autobus nie przyjechał i nie dotarł do pracy. E. K. wrócił z przystanku do domu, a po śniadaniu udał się ponownie do biblioteki. E. J. oświadczyła, że ma kontrolę z W. i nie może mu już dalej przepisywać tego wiersza, do którego dodał on jeszcze jeden fragment. Następnie E. K. i E. J. przenieśli maszynę do pisania do wolnego pomieszczenia będącego w gestii Gminnego Ośrodka Pracy Ideowo-Wychowawczej PZPR w S. E. K. w tym pomieszczeniu zaczął pisać na maszynie nowy tekst, który chciał dołączyć do wcześniejszego wiersza o górnikach. W trakcie pisania tego tekstu, do pokoju weszła J. G., która zapytała go, co to za maszyna do pisania. E. K. odpowiedział, że maszyna do pisania jest z biblioteki, a on ćwiczy sobie pisanie na maszynie. Zerknęła na tekst, po czym wyszła i udała się siedziby komórki organizacyjnej PZPR, która była w sąsiednim pomieszczeniu. Chwilę potem wróciła wraz z dwoma działaczami PZPR: T. G. i W. A. E. K. wyjął kartki z maszyny do pisania, żeby je zniszczyć, ale w/w członkowie PZPR złapali go za ręce i wyrwali mu ten plik kartek z ręki. Po zawiadomieniu o tym zdarzeniu funkcjonariuszy z Posterunku Milicji Obywatelskiej w S., funkcjonariusze Milicji Obywatelskiej zatrzymali E. K. i **osadzili go w areszcie 21 grudnia 1981 r. o godzinie 21.00** (Tom I B k. 28). Przed osadzeniem w areszcie Posterunku Milicji Obywatelskiej w S., E. K. został przesłuchany w charakterze podejrzanego o pisanie ulotek o treści antypaństwowej godzącej w ustrój PRL (bez ogłoszenia postanowienia o przedstawieniu zarzutów) przez sierżanta sztabowego Milicji Obywatelskiej J. M. W trakcie przesłuchania E. K. wyjaśnił, że pisał wiersze o tragedii górników w kopalni „Wujek”, ale nie miał zamiaru ich rozpowszechnić przed zakończeniem stanu wojennego (Tom I B k. 15-24). W dniu 23 grudnia 1981 r. mjr T. K. - wiceprokurator Wojskowej Prokuratury Garnizonowej w Ł., wydał postanowienie o wszczęciu śledztwa w trybie doraźnym w sprawie sygn. akt [...], przeciwko E. K. o przestępstwo z art. 48 ust. 3 w zw. z art. 48 ust. 2 dekretu z dnia 12 grudnia 1981 r. o stanie wojennym. W postanowieniu tym prokurator T. K. wskazał jako podstawę artykuł 1 ust. 1 pkt 5 dekretu z dnia 12 grudnia 1981 r. o postępowaniach szczególnych w sprawach o przestępstwa i wykroczenia w czasie obowiązywania stanu wojennego uzasadniającego

zastosowanie w sprawie trybu doraźnego. W uzasadnieniu postanowienia o wszczęciu śledztwa w trybie doraźnym prokurator T. K. stwierdził, że cyt. „(...) Mając na uwadze fakt, iż zachodzi uzasadnione podejrzenie popełnienia przestępstwa o szczególnie wysokim stopniu społecznego niebezpieczeństwa czynu - należało wszcząć śledztwo i postanowić o prowadzeniu go w trybie doraźnym ”(Tom I B k. 14). Prokurator T. K. w dniu 23 grudnia 1981 r. wydał postanowienie o przedstawieniu E. K. zarzutu o to, że: „w dniu 21 grudnia 1981 r. w S. województwa [...] na terenie Gminnego Ośrodka Pracy Ideowo - Wychowawczej sporządził na maszynie do pisania w celu rozpowszechniania 10 egzemplarzy druku zawierającego fałszywe wiadomości dotyczące aktualnej sytuacji w kraju po wprowadzeniu stanu wojennego, mogące wywołać niepokój publiczny, tj. o przestępstwo określone w art. 48 ust. 3 w zw. z art. 48 ust. 2 dekretu o stanie wojny z dnia 12 grudnia 1981 r.”. Autor postanowienia użył w nim określenia: „dekretu o stanie wojny” (Tom I B k. 29-30). W dniu 23 grudnia 1981 r. w S. E. K. został przesłuchany w charakterze podejrzanego. W protokole przesłuchania podejrzanego, jako przesłuchujący wpisany jest mjr T. K. - wiceprokurator Wojskowej Prokuratury Garnizonowej w Ł., w obecności ppor. H. S. z Komendy Wojewódzkiej Milicji Obywatelskiej w S. i ppor. J. Z. z Wojskowej Prokuratury Garnizonowej w Ł. Ówczesny podejrzany E. K. wyjaśnił, że przyznaje się częściowo do popełnienia zarzucanego mu czynu, tj. wykorzystania sprzętu państwowego - maszyny do pisania i pomieszczenia Urzędu Gminy do pisania druku dotyczącego aktualnej sytuacji w kraju, ale wiadomości zawarte w druku nie mogłyby wywołać niepokoju społecznego (Tom I B k. 31-39). Postanowieniem mjr. T. K. - wiceprokuratora Wojskowej Prokuratury Garnizonowej w Ł. z dnia 23 grudnia 1981 r., E. K. został na podstawie art. 210 § 1 k.p.k., art. 217 § 1 pkt 4 k.p.k. i art. 8 dekretu z dnia 12 grudnia 1981 r. o postępowaniach szczególnych w sprawach o przestępstwa i wykroczenia w czasie obowiązywania stanu wojennego tymczasowo aresztowany na okres trzech miesięcy - do dnia 21 marca 1982 r. (Tom I B k. 40-41). Zaznajomienie E. K. z materiałami zakończonego śledztwa miało miejsce w dniu 28 grudnia 1981 r. w S. Prokuratorem Wojskowej Prokuratury Garnizonowej w Ł., który wykonywał tę czynność był wiceprokurator mjr T. K. (Tom I B k. 44). W/w prokurator zamknął śledztwo w dniu 30 grudnia 1981 r. i sporządził akt oskarżenia

(Tom I B k. 45-46, 47-50), w którym zarzucił E. K., że w dniu 21 grudnia 1981 r. w S. województwa sieradzkiego, na terenie Gminnego Ośrodka Pracy Ideowo-Wychowawczej, sporządził na maszynie do pisania w celu rozpowszechniania 10 egzemplarzy druku zawierającego fałszywe wiadomości dotyczące aktualnej sytuacji w kraju po wprowadzeniu stanu wojennego, tj. o przestępstwo określone w art. 48 ust. 3 w zw. z art. 48 ust. 2 dekretu z dnia 12 grudnia 1981 r. o stanie wojennym W porównaniu do postanowienia o przedstawieniu zarzutów z dnia 23 grudnia 1981 r., w treści zarzutu nie znalazło się określenie, że fałszywe wiadomości mogły: „wywołać niepokój publiczny”. Rozprawa Sądu [...] Okręgu Wojskowego w B. w sprawie przeciwko E. K. o sygn. akt [...], odbyła się na sesji w Ł. w dniu 12 stycznia 1982 r. (Tom I B k. 51-63). Sąd [...] Okręgu Wojskowego w B. orzekał, w trybie doraźnym, w składzie trzyosobowym: ppłk. Y.Y. (przewodniczący), por. X.Y.. oraz ppor. Y.Z. R. Oskarżycielem publicznym był mjr T. K. - wiceprokurator Wojskowej Prokuratury Garnizonowej w Ł. obrońcą z urzędu adwokat K. G. E. K. w toku rozprawy podtrzymał swoje wyjaśnienia złożone w śledztwie. Prokurator T. K. wnioskował o uznanie E. K. za winnego popełnienia zarzucanego mu przestępstwa i wymierzenie kary 4 lat pozbawienia wolności oraz 3 lat pozbawienia praw publicznych. Sąd [...] Okręgu Wojskowego w B. wyrokiem z dnia 12 stycznia 1982 r., sygn. akt [...], wydanym w składzie: ppłk. Y.Y., por. X.Y.. i ppor. Y.Z. R., uznał E. K. za winnego tego, że w dniu 21 grudnia 1981 r. w lokalu Gminnego Ośrodka Pracy Ideowo - Wychowawczej w S. woj. [...], sporządził w celu rozpowszechniania na maszynie do pisania 10 egzemplarzy druku zawierającego fałszywe wiadomości dotyczące aktualnej sytuacji w kraju po wprowadzeniu stanu wojennego mogące wywołać niepokój publiczny, tj. przestępstwa określonego w art. 48 ust. 3 w zw. z art. 48 ust. 2 dekretu z dnia 12 grudnia 1981 r. o stanie wojennym i za to wymierzył mu karę 3 lat pozbawienia wolności (z zaliczeniem na poczet kary tymczasowego aresztowania od dnia 21 grudnia 1981 r.) oraz 2 lat pozbawienia praw publicznych. (Tom I B k. 64-68). **E. K. odbywał karę pozbawienia wolności do dnia 5 sierpnia 1983 r.** (Sąd [...] Okręgu Wojskowego w B. postanowieniem z dnia 3 sierpnia 1983 r. darował mu resztę kary na mocy amnestii - Tom I B k. 71, k. 72-73 i k.155-157). W 1994 r. Naczelnny Prokurator Wojskowy złożył do Sądu Najwyższego rewizję nadzwyczajną na korzyść E. K. od wyroku Sądu [...] Okręgu

Wojskowego w B. z dnia 12 stycznia 1982 r. sygn. akt [...] (Tom I B k. 74-75). Po rozpoznaniu tej rewizji nadzwyczajnej, Sąd Najwyższy - Izba Wojskowa, wyrokiem 12 lipca 1994 r., sygn. akt [...], zmienił zaskarżony nią wyrok Sądu [...] Okręgu Wojskowego w B. z dnia 12 stycznia 1982 r. sygn. akt [...], i uniewinnił E. K. od popełnienia przestępstwa przypisanego mu wyrokiem Sądu [...] Okręgu Wojskowego w B. w sprawie o sygn. [...]. Sąd Najwyższy w pisemnym uzasadnieniu wyroku podniósł, że „bardzo osobiste w treści ulotki napisane przez E. K. nie zawierają w ogóle tego, co dekret z dnia 12 grudnia 1982 r. o stanie wojennym określał mianem „wiadomości”, a które to przedmiotowe znamię posiadało już nawet wówczas bardzo wyraźną konotację. Treść tej ulotki zawierała adresowaną do „członka Partii” wypowiedź kwestionującą jego decyzję polityczną o związaniu się, z różnych powodów, z tym ugrupowaniem. Używano tam różnego rodzaju argumentów, bardzo emocjonalnych, kwestionujących jakkolwiek przydatność dla Narodu Polskiego działalności tej partii. Słowem zawierała ona oceny i komentarze do powszechnie znanych wówczas faktów. Niewątpliwie w sensie politycznym była to wypowiedź jednoznacznie negatywna w stosunku do PZPR. Niemniej jednak nawet wówczas zachowanie takie nie było prawnokarnie zakazane” (Tom I B k. 74-75).

Przebieg postępowania w sprawie M. K.

M. K. od dnia 1 września 1971 r., był zatrudniony w [...]. Po wprowadzeniu stanu wojennego w dniu 13 grudnia 1981 r. P. zostały zmilitaryzowane. W dniu 18 grudnia 1981 r. na podstawie informacji podanych w telewizji, M. K. dowiedział się o wydarzeniach na terenie kopalni „Wujek”, co wywołało u niego silny wewnętrzny sprzeciw. Następnego dnia wykonał więc szablon do powielania napisu o treści „Grudzień 81 nie zapomnimy”, po czym, przy użyciu farb plakatowych, sporządził pięć reprodukcji tego szablonu. Około godziny 18:00 tego samego dnia rozwiesił te plakaty w różnych punktach Z. Wracając do domu, został zatrzymany przez mieszkańca Z. – I. B. i doprowadzony do portierni zakładów „Z.”, a następnie przekazany do dyspozycji funkcjonariuszy Milicji Obywatelskiej oraz osadzony w areszcie (Tom II A k. 354), zaś sporządzone przez niego plakaty zostały zdjęte i

zabezpieczone jako dowody w sprawie. W dniu 21 grudnia 1981 r. mjr T. K. - prokurator Wojskowej Prokuratury Garnizonowej w Ł. wszczął przeciwko M. K. śledztwo, w sprawie o sygn. akt [...], o czyn z art. 48 ust. 2 i 3 dekretu z dnia 12 grudnia 1981 r. o stanie wojennym i postanowił sprawę prowadzić w trybie postępowania doraźnego „mając na uwadze szczególnie wysoki stopień społecznego niebezpieczeństwa czynu” (Tom II A k. 353). Przesłuchany w charakterze podejrzanego M. K. przyznał się do umieszczenia w miejscach publicznych haseł o treści „Grudzień 81 nie zapomnimy,” złożył też obszernie wyjaśnienia, w których podał, iż motywem jego działania było ogromne rozgoryczenie sytuacją polityczno-gospodarczą w kraju, a w szczególności tym, że ograniczono wolność słowa oraz doprowadzono do śmierci niewinnych ludzi (Tom II A k. 362-364). W toku śledztwa o sygn. akt [...], przesłuchano w charakterze świadków: M. S. - funkcjonariusza Milicji Obywatelskiej, który dokonał zabezpieczenia plakatów (Tom. II A k. 365-366), I. B., który zatrzymał M. K. (Tom II A k. 367-368), S. G. - funkcjonariusza Milicji Obywatelskiej, który wydał polecenie przewiezienia M. K. z zakładów „Z.” do Komendy Miejskiej Milicji Obywatelskiej w Z. (Tom II A k. 369). W dniu 21 grudnia 1981 r. prokurator T. K. wydał w sprawie sygn. akt [...], postanowienie o przedstawieniu M. K. zarzutów. Zarzucił mu, że: „I. w dniu 19 grudnia 1981 r. w Z., województwo [...], jako pracownik objętego militaryzacją [...], sporządził w celu rozpowszechnienia plakaty o treści: „grudzień 81 nie zapomnimy” w ten sposób, że w mieszkaniu przygotował szablon papierowy, a następnie odbijał wymienione hasło na papierze przy pomocy farby plakatowej, tj. o przestępstwo określone w art. 48 ust. 3 dekretu z dnia 12 grudnia 1981 r. o stanie wojennym; II. w dniu 19 grudnia 1981 r. w celu osłabienia gotowości obronnej i wywołania niepokoju publicznego plakaty o treści „grudzień 81 nie zapomnimy” rozwieszał na terenie Z. m.in. na słupie ogłoszeniowym przy skrzyżowaniu ulicy [...] z ulicą [...], na szybach okiennych kawiarni K. i kwaciarni przy ulicy [...], na szybie wystawowej sklepu rybnego przy [...] oraz na murze cmentarza przy ul. [...] tj. o przestępstwo z art. 48 ust. 1 dekretu z dnia 12 grudnia 1981 r. o stanie wojennym ” (Tom II A k. 378 - 379). Przesłuchany w dniu 21 grudnia 1981 r. w charakterze podejrzanego M. K. przyznał się do dokonania zarzuczanych mu czynów, jednakże zaprzeczył aby działał w celu osłabienia obronności kraju. Podtrzymał jednocześnie

swoje wcześniejsze wyjaśnienia złożone w dniu 19 grudnia 1981 r. (Tom II A k. 380-383). **Postanowieniem z dnia 21 grudnia 1981 r. M. K. został tymczasowo aresztowany** na okres trzech miesięcy, do dnia 20 marca 1982 r. (Tom II A k. 384). W dalszym toku śledztwa w sprawie sygn. akt [...] przesłuchano również w charakterze świadka R. A. - kierownika oddziału [...], któremu podlegał M. K. (Tom II A k. 387 - 388), oraz przeprowadzono konfrontację M. K. ze świadkiem I. B. co do okoliczności obywatelskiego zatrzymania (Tom II A k. 389-390). W dniu 28 grudnia 1981 r. M. K. został zaznajomiony z materiałami postępowania w sprawie sygn. akt [...] (Tom II A k. 394), a śledztwo zostało zamknięte przez mjr T. K. w dniu 30 grudnia 1981 roku (Tom II A k. 395), i w tym dniu prokurator mjr T. K. sporządził akt oskarżenia przeciwko M. K., w którym zarzucił mu czyny opisane powyżej, zakwalifikowane z art. 48 ust 3 oraz art. 48 ust. 1 dekretu z dnia 12 grudnia 1981 r. o stanie wojennym (Tom II A k. 396 - 400). W dniu 2 stycznia 1982 r. sprawa o sygn. akt [...] wraz z aktem oskarżenia, została przekazana do Sądu [...] Okręgu Wojskowego w B., gdzie otrzymała sygnaturę [...] (Tom III A k. 402). Na posiedzeniu w dniu 5 stycznia 1982 r. w sprawie o sygn. akt [...] Sąd [...] Okręgu Wojskowego w B. postanowił sprawę M. K. rozpoznać w trybie postępowania doraźnego. W składzie orzekającym był m.in. X.Y.. (Tom III A k. 403, k. 404 - 405). Rozprawa przeciwko M. K. odbyła się w dniu 14 stycznia 1982 r. W składzie orzekającym Sądu [...] Okręgu Wojskowego w B. na sesji wyjazdowej w Ł. byli: ppłk Y.Y. jako przewodniczący, por. X.Y.. oraz ppoY.Z. R., zaś funkcję oskarżyciela publicznego wykonywał mjr T.K. (Tom III A k. 411 - 416). Na rozprawie przesłuchany w charakterze oskarżonego M. K. przyznał się do sporządzenia plakatów, lecz nie przyznał się, aby robił to w celu osłabienia obronności kraju. Wyjaśnił, iż działał pod wpływem wstrząsających wydarzeń z Kopalni „Wujek” i ogólnej sytuacji w kraju. Tłumaczył, że bardzo przeżył wydarzenia z roku 1970, a po wprowadzeniu stanu wojennego oraz pacyfikacji kopalni „Wujek”, wspomnienia o roku 1970 powróciły. Pod wpływem tych emocji sporządził i rozwiesił plakaty stanowiące dowody rzeczowe w sprawie (Tom III A k. 411 - 414). W dalszym toku rozprawy Sąd przesłuchał zawnioskowanych w akcie oskarżenia świadków: I. B. i M. S., natomiast zeznania pozostałych świadków uznał za ujawnione bez odczytywania. Ujawnił również bez odczytywania pozostałe dowody wskazane w

akcie oskarżenia. W głosach stron M. K. wnosił o odstąpienie od trybu doraźnego i łagodny wymiar kary, natomiast prokurator mjr T. K. wnosił o uznanie M. K. za winnego dokonania zarzucanych mu czynów i wymierzenie kary łącznej 4 lat pozbawienia wolności oraz 3 lat pozbawienia praw publicznych (Tom III A k. 416). Sąd [...] Okręgu Wojskowego w B. wyrokiem z dnia 14 stycznia 1982 r., sygn. akt [...], wydanym w składzie: ppłk. Y.Y., por. X.Y. i ppor.. R., uznał M. K. za winnego dokonania czynu polegającego na tym, że w dniu 19 grudnia 1981 r. w Z., woj. [...], działając w celu rozpowszechnienia fałszywych wiadomości sporządził pięć plakatów o treści „grudzień 81 nie zapomnimy,” a następnie rozwiesił je w różnych punktach miasta na słupach ogłoszeniowych, szybach wystawowych lokali i murze cmentarnym w okresie obowiązywania stanu wojennego, których treść mogła wywołać niepokój publiczny, tj. przestępstwa z art. 48 ust. 3 w zw. z art. 48 ust. 2 dekretu z dnia 12 grudnia 1981 r. o stanie wojennym i wymierzył mu karę 1 roku pozbawienia wolności (Tom III A k. 417 - 422). W pisemnym uzasadnieniu tego wyroku Sąd [...] Okręgu Wojskowego w B. wskazał, że treść plakatów, na tle zanikającej wprawdzie już fali nastrojów z okresu sierpnia 1980 r., mogłyby w niektórych kręgach lub grupach wzbudzić niepokój publiczny. Z uwagi jednak na brak takiego skutku wynikający z braku zainteresowania plakatami przez mieszkańców miasta oraz krótki czas ekspozycji tych plakatów, a także z uwagi na brak znamienia „osłabienia obronności” w odniesieniu do czynu M. K., sąd zdecydował o odstąpieniu od trybu doraźnego z uwagi na brak cechy szczególnie wysokiego stopnia społecznego niebezpieczeństwa tego czynu. W dalszej części uzasadnienia Sąd wskazał jednak, iż stopień społecznego niebezpieczeństwa czynu był „niemały.” Od tego wyroku rewizję na niekorzyść M. K. złożył R. M. - prokurator Wojskowej Prokuratury Garnizonowej w Ł. (Tom III A k. 423 - 427). Zaskarżonemu orzeczeniu zarzucił błąd w ustaleniach faktycznych poprzez przyjęcie, iż M. K. nie osłabił obronności PRL, obrazę przepisów prawa materialnego poprzez nie odstąpienie w sentencji wyroku od postępowania doraźnego i wymierzenie kary poniżej dolnego zagrożenia przewidzianego dla orzekania w tym trybie oraz wymierzenie rażąco niewspółmiernie łagodnej kary w stosunku do stopnia zawinienia i społecznego niebezpieczeństwa czynu. Rewizję od wyroku złożył także obrońca M. K. adw. T. S. (Tom III A k. 428). Po rozpoznaniu

tych rewizji, Sąd Najwyższy - Izba Wojskowa wyrokiem z dnia 25 marca 1982 r., sygn. akt [...], uchylił zaskarżony wyrok Sądu [...] Okręgu Wojskowego w B. i sprawa M. K. została przekazana temu Sądowi do ponownego rozpoznania (Tom I A k. 67-69). W uzasadnieniu Sąd Najwyższy podniósł, iż zaskarżony wyrok nie wyjaśnia, która część hasła „Grudzień 81 nie zapomnimy” zawiera fałszywą wiadomość oraz dlaczego zdaniem sądu I instancji jest to wiadomość fałszywa, jak też, iż pogłębienia wymaga kwestia, czy M. K. nie popełnił przestępstwa przewidzianego w art. 46 ust. 1 dekretu z dnia 12 grudnia 1981 r. o stanie wojennym przez to, że kontynuował działalność związkową w czasie stanu wojennego. Następnie Sąd [...] Okręgu Wojskowego w B. postanowieniem z dnia 7 maja 1982 r., sygn. akt [...], uznał się niewłaściwym do rozpoznania sprawy M. K. i przekazał ją Sądowi Rejonowemu w S. (Tom I A k. 70). Sąd Rejonowy w S. po rozpoznaniu sprawy M. K., wyrokiem z dnia 18 czerwca 1982 r., sygn. akt [...], uznał M. K. za winnego tego, że w dniu 19 grudnia 1981 r. w Z. woj. [...], sporządzone przez siebie w pięciu egzemplarzach hasło „Grudzień 81 nie zapomnimy” rozwieszał nie posiadając wymaganego zezwolenia na terenie miasta m.in. na szybach okiennych kawiarni „K.”, kwaciarni przy ul [...], na szybie wystawowej sklepu rybnego przy [...] oraz na murze cmentarza przy ul. [...] tj. czynu z art. 145 k.w. i za to wymierzył mu karę 1.000 zł grzywny (Tom I A k. 80 - 81). **Sąd Rejonowy w S. nakazał jednocześnie zwolnienie M. K. z aresztu, co nastąpiło w dniu 18 czerwca 1982 r.** (Tom I A k. 75).

X.Y.. – sędzia Sądu Okręgowego w G. w stanie spoczynku, w powyższych sprawach orzekał w styczniu 1982 r. w składach kolegialnych Sądu [...] Okręgu Wojskowego w B. W doktrynie podnosi się, że z zasady niezawisłości sędziowskiej, której jedną z gwarancji jest ścisła tajność narady i głosowania, zdaje się wynikać, że w zasadzie niedopuszczalny jest dowód na stwierdzenie przebiegu narady sędziów oraz okoliczności, jak głosowali poszczególni sędziowie. **Od reguły tej są jednak dwa wyjątki, a mianowicie pisemne uzasadnienie zdania odrębnego sędziego przegłosowanego (jest ono dowodem, że głosował przeciwko zapadłemu wyrokowi), jak też wolno przeprowadzać dowód na stwierdzenie okoliczności narady i głosowania w procesie przeciwko sędziemu, któremu**

zarzuca się popełnienie przestępstwa w związku z wyrokowaniem (por. M. Cieślak, Zagadnienia dowodowe w procesie karnym, Kraków 2011, s. 244).

W niniejszej sprawie, z uwagi na rodzaj zarzutów stawianych X.Y.. – sędziemu Sądu Okręgowego w G. w stanie spoczynku, gdyż ich przedmiotem jest właśnie podejrzenie popełnienia tzw. zbrodni sądowej, posiłkując się dowodami poszlakowymi (dowodami pośrednimi), czyli w oparciu o udowodnione pewne okoliczności niepozostające w bezpośrednim związku z zarzucanymi czynami, w ramach rozsądnej oceny, wyciągnięto wniosek o pełnej akceptacji przez niego, w trakcie narad sędziowskich w styczniu 1982 r., wyroków wydawanych z jego udziałem przez Sąd [...] Okręgu Wojskowego w B. w sprawach o sygnaturach: [...] i [...]. Te poszlaki to: a) w żadnej z tych spraw X.Y.. – sędzia Sądu Okręgowego w G. w stanie spoczynku, nie złożył zdania odrębnego do żadnego z zapadłych w nich wyroków. Sąd Najwyższy prezentuje pogląd, że sędzia uczestniczący w składzie kolegiальnym rozpoznającym sprawę, **ma moralny obowiązek** złożenia zdania odrębnego, gdy rozstrzygnięcie za którym optuje większość składu, jest zasadniczo odmienne od jego propozycji (por. W. Kozielowicz, *Moje zdania odrębne do orzeczeń Sądu Najwyższego*, w: H. Groszyk (red.), *Pro Scientia et Disciplina. Księga Jubileuszowa z okazji 50 – lecia Studenckiego Koła Naukowego Prawników Uniwersytetu Marii Curie – Skłodowskiej*, Warszawa 2009, s. 149 – 159, E. Skrętowicz, *Zdanie odrębne w procesie karnym. Kwestie wybrane*, *Annales UMCS*, vol. XXXI, 7, Sectio G, 1984, S. 103 - 111); b) brał udział w wydaniu dwóch rozstrzygnięć sądowych, w których co do dwóch osób (E. K. i M. K.), w sposób rażący, i jak się wydaje, intencjonalnie, naruszono podstawowe zasady karnego prawa materialnego w zakresie przypisania winy oraz sprawstwa przestępstw, w sytuacji gdy czyny im zarzucane nie stanowiły przestępstw; c) nie zareagował w żadnej z tych spraw, w odniesieniu do stwierdzeń zawartych w pisemnych uzasadnieniach wyroków, poprzez złożenie zdań odrębnych do tych pisemnych uzasadnień. Tym samym, w realiach dowodowych, zachodzi, zdaniem Sądu Najwyższego, dostatecznie uzasadnione podejrzenie popełnienia przez X.Y.. – sędziego Sądu Okręgowego w G. w stanie spoczynku, tzw. zbrodni sądowej, poprzez wymierzenie E. K. i M. K. kar pozbawienia wolności **z naruszeniem**

kardynalnych zasad określających podstawy pociągnięcia człowieka do odpowiedzialności karnej, gdyż Sąd [...] Okręgu Wojskowego w B., orzekający w tych sprawach z jego udziałem, wyszedł poza semantyczną treść przepisu, aby objąć nim zachowanie przypisane E. K. oraz M. K. i wymierzyć za nie kary pozbawienia wolności będące w swej istocie odwetem motywowanym panującą wówczas ideologią. Sąd [...] Okręgu Wojskowego w B., w składzie którego orzekał X.Y., nie wziął pod uwagę czynnika emocjonalnego i pobudek, którymi kierowali się E. K. i M. K. (emocjonalna reakcja na nieznaną od 1945 r. sytuację wprowadzenie stanu wojennego, siłowego tłumienia buntów społeczeństwa przez władzę itp.). Pomijał w pisemnych uzasadnieniach wyroków, czym kierował się oceniając treść pism sporządzanych i rozpowszechnianych przez E. K. i M. K. jako fałszywą oraz mogącą wywołać niepokój publiczny i rozruchy. Arbitralnie stwierdzano, że z ich treści wynikało, że materiały te mogły wywołać niepokój publiczny lub rozruchy. Jednocześnie ten Sąd w ogóle nie zajmował się tym, czy sprawca wyczerpał inne znamiona przypisanego mu przestępstwa. W pisemnych uzasadnieniach orzeczeń nie wskazywano, czym w istocie kierowano się, oceniając treść tych pism w kategorii fałszu. Nie weryfikowano ich za pomocą jakichkolwiek kryteriów, przyjmując ich fałszywość i możliwość wywołania niepokoju społecznego i rozruchów w kontekście znamion przestępstwa z art. 48 ust. 2 i art. 48 ust. 3 dekretu z dnia 12 grudnia 1981 r. o stanie wojennym. Ocena ta miała zatem arbitralny charakter, na co wskazuje brak jakiejkolwiek analizy treści druków zabezpieczonych do spraw. Sąd, w składzie z udziałem X.Y., nie wskazywał, jakie ich fragmenty są fałszywe i na czym ten fałsz miał polegać. Te tzw. zbrodnie sądowe zostały zakwalifikowane jako wyczerpujące znamiona przestępstw z art. 165 § 2 k.k. z 1969 r. w zw. z art. 2 ust. 1 i art. 3 ustawy o IPN. W uchwale pełnego składu Izby Odpowiedzialności Zawodowej z dnia 19 września 2023 r., sygn. akt II ZPP 2/22, wskazano, iż pojęcie „zbrodni przeciwko ludzkości”, o jakim mowa w art. 3 ustawy o IPN, obejmuje także jednokrotne zachowanie sędziego, nawet związane z jego orzekaniem, stanowiące zbrodnię komunistyczną, określoną w art. 2 ust. 1 ustawy o IPN, jeżeli zostało popełnione jako element rozległego i świadomego prześladowania z powodu przynależności osób prześladowanych do określonej

grupy narodowościowej, politycznej, społecznej, rasowej lub religijnej, a sędzia ten co najmniej aprobował taki sposób realizacji polityki władz państwa i brał tym samym świadomie czynny udział w prześladowaniach. Zbrodniami komunistycznymi, w rozumieniu art. 2 ustęp 1 ustawy o IPN, są czyny popełnione przez funkcjonariuszy państwa komunistycznego w okresie od dnia 8 listopada 1917 r. do dnia 31 lipca 1990 r., polegające na stosowaniu represji lub innych form naruszania praw człowieka wobec jednostek lub grup ludności bądź w związku z ich stosowaniem, stanowiące przestępstwa według polskiej ustawy karnej obowiązującej w czasie ich popełnienia. Zbrodniami komunistycznymi są również czyny popełnione przez funkcjonariuszy państwa komunistycznego w okresie, o którym mowa w zdaniu poprzedzającym, zawierające znamiona czynów zabronionych określonych w art. 187, 193 lub 194 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 11 lipca 1932 r. - Kodeks karny albo art. 265 § 1, art. 266 § 1, 2 lub 4 lub art. 267 k.k. z 1969 r., dokonane przeciwko dokumentom w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy z dnia 18 października 2006 r. o ujawnianiu informacji o dokumentach organów bezpieczeństwa państwa z lat 1944-1990 oraz treści tych dokumentów na szkodę osób, których te dokumenty dotyczą. Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 4 grudnia 2001 r., sygn. akt II KKN 175/99, OSNKW 2002, z.5-6, poz. 47, wskazał, że za zbrodnię przeciwko ludzkości może być uznany czyn wówczas, gdy sprawcy działający w strukturach systemu państwa totalitarnego - o jakim mowa w art. 2 lit. a ustawy z dnia 6 kwietnia 1984 r. o Głównej Komisji Badania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu - Instytucie Pamięci Narodowej, obowiązującej do wejścia w życie ustawy IPN, posługującego się na wielką skalę terrorem dla realizacji celów politycznych i społecznych, co najmniej aprobowali taki sposób realizacji polityki władz państwa, popełniając te czyny, brali tym samym świadomie udział w prześladowaniach ze względów politycznych. Z kolei w uchwale z dnia 14 października 2015 r., sygn. akt I KZP 7/15, Sąd Najwyższy przyjął, że umyślne pozbawienie wolności innej osoby, nawet na czas poniżej 7 dni, może być, po spełnieniu szczególnych warunków, uznane za zbrodnię przeciwko ludzkości. Podkreślić należy, że Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 16 kwietnia 2021 r. sygn. akt V KK 366/20, Legalis, dokonując analizy zakresu pojęciowego zbrodni przeciwko ludzkości według prawa międzynarodowego,

podniósł między innymi, że Konwencja o niestosowaniu przedawnienia wobec zbrodni wojennych i zbrodni przeciw ludzkości, przyjęta przez Zgromadzenie Ogólne Organizacji Narodów Zjednoczonych dnia 26 listopada 1968 r., odwołuje się do Statutu Międzynarodowego Trybunału Wojskowego, o jakim mowa w Porozumieniu z 1945 r., który w art. VI za zbrodnie przeciwko ludzkości uznaje też m.in. "prześladowania ze względów politycznych, rasowych lub religijnych". Nie muszą to być zatem zachowania, które są nastawione na unicestwienie jakiejś grupy narodowościowej, politycznej, społecznej, czy religijnej, lecz także działania o nie tak drastycznym wydźwięku, **ale mające charakter prześladowań z powodów politycznych poszczególnych jednostek, z racji ich poglądów charakterystycznych dla określonych grup społecznych lub przynależności do określonej organizacji, gdy prześladowania te dotyczą je w związku z podejmowaniem przez funkcjonariuszy niedemokratycznego państwa określonych akcji wynikających z decyzji władzy takiego państwa.**

Brak jest natomiast podstaw do przyjęcia, istnienia uzasadnionego podejrzenia popełnienia przez **X.Y.. – sędziego Sądu Okręgowego w G. w stanie spoczynku**, przestępstw stanowiących tzw. zbrodnię sądową i będących jednocześnie zbrodniami przeciwko ludzkości, co do czynów wskazanych w pkt II i pkt III wniosku, czyli takiej oceny wyroków wydanych z jego udziałem przez Sąd [...] Okręgu Wojskowego w B. na sesji wyjazdowej w Ł. w sprawie o sygn. akt [...] dot. M. R. oraz w sprawie o sygn. akt [...] dot. Y.Y. i udzielenia zezwolenia na pociągnięcie go do odpowiedzialności karnej, za czyny opisane w pkt II i pkt III wniosku Prokuratora Oddziałowej Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu w Ł. z dnia 29 marca 2022 r., sygn. akt [...]. W sprawie o sygn. akt [...], Sąd [...] Okręgu Wojskowego w B. na sesji w Ł. w składzie: ppłk. Y.Y., por. X.Y.. i ppor..Y Z., wydanym w trybie doraźnym wyrokiem z dnia 25 stycznia 1982 r. uznał M. R. za winnego tego, że: I. jako przewodniczący NSZZ „S.” [...] w chwili ich zmilitaryzowania nie odstąpił od udziału w tej organizacji, której działalność została zawieszona dekretem z dnia 12 grudnia 1981 r. o stanie wojennym i w dniach 13 grudnia 1981 r. i 14 grudnia 1981 r. brał udział w działalności związku, tj. o przestępstwo z art. 46 ust. 1 dekretu z dnia 12 grudnia 1981 r. o stanie wojennym.,

II. w dniach 13 grudnia 1981 r. i 14 grudnia 1981r. w stanie wojennym organizował strajk w [...], którym to strajkiem okupacyjnym kierował w dniu 14 grudnia 1981r. od godz. 12:00 do godz. 4:00 dnia 15 grudnia 1981 r. tj. do czasu wkroczenia sił porządkowych Milicji Obywatelskiej i Wojska Polskiego, które przerwały akcję strajkową tj. przestępstwa określonego w art. 46 ust. 2 dekretu z dnia 12 grudnia 1981 r. o stanie wojennym. Za czyn z pkt I wymierzono M. R. karę 3 lat pozbawienia wolności, za czyn z pkt II karę 3 lat i 6 miesięcy pozbawienia wolności, oraz karę łączną 4 lat pozbawienia wolności i 3 lat pozbawienia praw publicznych (Tom II C k. 228-233). W sprawie o sygn. akt [...], Sąd [...] Okręgu Wojskowego w B. na sesji w Ł. w składzie: ppłk. Y.Y., por. X.Y.. i ppor. Y.Z. ., wydanym w trybie doraźnym wyrokiem z dnia 19 stycznia 1982 r., uznał Y.Y. za winnego tego, że w dniu 14 grudnia 1981 r. w P. w czasie obowiązywania stanu wojennego będąc pracownikiem [...] organizował strajki w zatrudniających go zakładach poprzez rozlepianie ulotek wzywających do rozpoczęcia strajku okupacyjnego, tj. o przestępstwa określonego w art. 46 ust. 2 dekretu z dnia 12 grudnia 1981r. o stanie wojennym i skazał go na karę 3 lat pozbawienia wolności oraz 2 lat pozbawienia praw publicznych (Tom I D k. 144v - 147). Od tego wyroku rewizję nadzwyczajną złożył Naczelny Prokurator Wojskowy, zarzucając błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia poprzez wadliwe wnioskowanie z prawidłowo zebranych dowodów, iż Y.Y. umieszczając na tablicy informacyjnej dwa egzemplarze ulotek dopuścił się organizowania strajku a nadto obrazę przepisów prawa materialnego poprzez błędne zastosowanie przepisu z art. 46 ust 2 dekretu z dnia 12 grudnia 1981 r. o stanie wojennym, zamiast art. 46 ust. 1 tegoż dekretu (Tom I D k. 157v - 159). Po rozpoznaniu tej rewizji nadzwyczajnej Sąd Najwyższy - Izba Wojskowa wyrokiem z dnia 24 czerwca 1982 r., sygn. akt [...], zmienił zaskarżony wyrok Sądu [...] Okręgu w B. z dnia 19 stycznia 1981 r., sygn. akt [...], poprzez przyjęcie, że przypisany Y.Y. czyn polegał na nie odstąpieniu od działalności związkowej w NSZZ „S.”, poprawienie kwalifikacji prawnej na czyn z art. 46 ust. 1 dekretu z dnia 12 grudnia 1981 r. o stanie wojennym, odstąpienie od stosowania postępowania doraźnego oraz wymierzenie kary 10 miesięcy pozbawienia wolności z uchyleniem jednoczesnym wymierzonej kary pozbawienia praw publicznych (Tom 1 D k. 165-167). Przypomnieć należy, iż art.46 ust. 1

dekretu z dnia 12 grudnia 1981 r. o stanie wojennym stanowił, że „Kto będąc członkiem stowarzyszenia, związku zawodowego, zrzeszenia lub organizacji, której działalność została zawieszona, nie odstąpił od udziału w takiej działalności, podlega karze pozbawienia wolności od roku do lat 3”. Z kolei art. 46 ust. 2 tego dekretu głosił, cyt. „Kto organizuje albo kieruje strajkiem lub akcją protestacyjną, podlega karze pozbawienia wolności od roku do lat 5.”

Poza sporem jest, że dekret Rady Państwa z dnia 12 grudnia 1981 r. o stanie wojennym, został opublikowany w Dzienniku Ustaw Nr 29, pod pozycją 154. **Ten Dziennik Ustaw nosi datę 14 grudnia 1981 r.** Z art. 61 tego dekretu wynika, że wchodzi on w życie z dniem ogłoszenia, **z mocą od dnia uchwalenia.** Z art. 3 i art. 4 obowiązującej wówczas ustawy z dnia 30 grudnia 1950 r. o wydawaniu Dziennika Ustaw Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej i Dziennika Urzędowego Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej „Monitor Polski” (Dz. U. N 58, poz. 524), wynikało, że akty prawne ogłaszane w organie promulgacyjnym wchodzi w życie z dniem ich ogłoszenia, jeżeli same nie stanowią inaczej, a dniem prawnego ogłoszenia aktów zamieszczonych w danym numerze organu promulgacyjnego jest **dzień wydania tego numeru na nim oznaczony.** **Przyjmowano zatem, że dekret Rady Państwa z dnia 12 grudnia 1981 r. o stanie wojennym, wszedł w życie 14 grudnia 1981 r, z mocą obowiązującą od dnia 12 grudnia 1981 r., z tym, iż ze względu na założenie powszechnej znajomości prawa, początkowym punktem czasowym stosowania dekretu była godzina 6:00 dnia 13 grudnia 1981 r., czyli moment ogłoszenia proklamacji Wojskowej Rady Ocalenia Narodowego** (por. F. Prusak, Z. Szydłowski, Z. Śpiewak, Komentarz do przepisów o stanie wojennym, Warszawa 1983, s. 364). W uzasadnieniu wniosku prokurator Ł. K. przedstawił krótki rys historyczny **obejmujący okoliczności promulgacji w Dzienniku Ustaw dekretu Rady Państwa z dnia 12 grudnia 1981 r. o stanie wojennym,** dekretu Rady Państwa z dnia 12 grudnia 1981 r. o przekazaniu do właściwości sądów wojskowych spraw o niektóre przestępstwa oraz o zmianie ustroju sądów wojskowych i wojskowych jednostek organizacyjnych Prokuratury Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej w czasie obowiązywania stanu wojennego, dekretu Rady Państwa z dnia 12 grudnia 1981 r. o postępowaniach

szczególnych w sprawach o przestępstwa i wykroczenia w czasie obowiązywania stanu wojennego oraz innych aktów prawnych z tym związanych, w tym rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie tymczasowego regulaminu pobytu internowanych w ośrodkach odosobnienia, zarządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie zasad tworzenia ośrodków odosobnienia, zarządzenia Prezesa Rady Ministrów w sprawie zawieszenia działalności związków zawodowych i niektórych innych organizacji społecznych na czas obowiązywania stanu wojennego. Podaje że cyt. „Oryginały w/w aktów prawnych wraz z ich kopiami z pismem przewodnim Wojciecha Jaruzelskiego wpłynęły do Biura Prawnego Urzędu Rady Ministrów w dniu 16 grudnia 1981 r. w godzinach popołudniowych. W piśmie przewodnim było zaznaczone, że Dziennik Ustaw ma nosić datę 14 grudnia 1981 roku. Dokumenty te K. S. - Dyrektor Biura wręczył A. K. - starszemu radcy prawnemu w Biurze Prawnym w celu wykonania druku Dziennika Ustaw. W przesłanych aktach prawnych nie dokonywano żadnych poprawek merytorycznych, a jedynie przez całą noc z 16 na 17 grudnia 1981 r. dokonywano poprawek zecerskich. **Pierwsze egzemplarze zostały wydrukowane 17 grudnia 1981 r., a drukowanie całego nakładu zakończono 18 grudnia 1981 r.** Już dnia 17 grudnia 1981 r., po zejściu z druku pierwszych egzemplarzy Dziennika Ustaw Nr 29, był on w trybie pilnym rozwożony po województwach. W pierwszej kolejności Dziennik Ustaw Nr 29 otrzymali pracownicy wymiaru sprawiedliwości – sędziowie i prokuratorzy, w tym wojskowi, oraz komendanci wojewódzcy Milicji Obywatelskiej” (cyt. s. 50 – 51 wniosku Prokuratora Oddziałowej Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu w Ł. z dnia 29 marca 2022 r., sygn. akt [...]). **Dopiero po roku 1990 okazało się, że Dziennik Ustaw Nr 29, w którym opublikowano dekret Rady Państwa z dnia 12 grudnia o stanie wojennym, nie został wydrukowany w dniu 14 grudnia 1981 r., a później, gdyż druk jego rozpoczęto w dniu 17 grudnia 1981 r.** Rzeczywista data druku Dziennika Ustaw Nr 29 została ujawniona w toku postępowania w sprawie rewizji nadzwyczajnej o sygn. akt II KRN 154/91, w nadesłanym przez Dyrektora Biura Prawnego Rady Ministrów piśmie z dnia 9 kwietnia 1991 r. – Nr Pr. 147 – 67/91 (por. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 20 września 1991 r., sygn. akt II KRN 154/91, OSNKW 1992, z. 1 – 2, poz.3 i z dnia 17 marca 1992 r., sygn. akt WO

19/92, OSNKW 1992, z. 9 – 10, poz. 69). Prokurator Oddziałowej Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu w Ł. we wniosku z dnia 29 marca 2022 r., sygn. akt [...], stawiając **X.Y.. - sędziemu Sądu Okręgowego w G. w stanie spoczynku**, zarzuty stosowania przez niego dekretu z dnia 12 grudnia 1981 r. o stanie wojennym za czyny popełnione w dniach: 13 grudnia 1981 r., 14 grudnia 1981 r. i 15 grudnia 1981 r (zarzut opisany w pkt II wniosku) oraz czyn popełniony w dniu 14 grudnia 1981 r. (zarzut opisany w pkt III wniosku), mimo, iż ten dekret nie wszedł jeszcze w życie, **nie wykazał, iż miał on świadomość tego faktu.** Za przyjęciem świadomości nieobowiązania dekretu 12 grudnia 1981 r. o stanie wojennym, w okresie od 13 do 16 grudnia 1981 r., nie przemawia też fakt, iż w grudniu 1981 r. często stosowano go, opierając się na tekście zawartym w maszynopisie powielonym, gdyż taki był wówczas zwyczaj stosowania aktów prawnych, które nie miały żadnego *vacatio legis* i należało je stosować już następnego dnia po wydaniu. Tak było np. z ustawami (dekretami) o amnestii. Brak świadomości, X.Y.. - sędziego Sądu Okręgowego w G. w stanie spoczynku, że dekret z dnia 12 grudnia 1981 r. o stanie wojennym, nie został opublikowany w dniu, w którym jest podana data wydania Dzienniku Ustaw Nr 29, wyłącza jego ewentualną odpowiedzialność karną za samo stosowanie przez niego tego aktu prawnego w okresie do czasu jego właściwej promulgacji (por. art. 30 k.k.). Sądowi [...] Okręgu w B. orzekającemu w styczniu 1982 r. z udziałem X.Y.., nie można też przypisać odpowiedzialności za naruszenie zasady *lex retro non agit*, poprzez respektowanie przez ten Sąd, unormowania z art. 61 dekretu z dnia 12 grudnia 1981 r. o stanie wojennym. Przepis ten głosił: „Dekret wchodzi w życie z dniem ogłoszenia z mocą od dnia uchwalenia.” Jak wyżej podano dekret z dnia 12 grudnia 1981 r. o stanie wojennym został opublikowany w Dzienniku Ustaw noszącym datę 14 grudnia 1981 r. Niewątpliwie wynikające z cytowanego art. 61 retroaktywne działanie dekretu z dnia 12 grudnia 1981 r. o stanie wojennym, było sprzeczne z art. 1 k.k. z 1969 r., jednakże w tamtym czasie przepis art. 121 k.k. z 1969 r. dawał podstawę do stosowania retroaktywnych postanowień dekretu stanowiących wyłom w zasadzie *nullum crimen sine lege anteriori*. Konstytucja PRL z 22 lipca 1952 r. milczała na temat tej kardynalnej zasady prawa karnego, jak też nie określała wyraźnie pozycji aktów prawa międzynarodowego w systemie prawa polskiego. W

ówczesnej doktrynie panowała zaś rozbieżność co do dopuszczalności bezpośredniego stosowania ratyfikowanych umów międzynarodowych (por. M. Masternak – Kubiak, Umowa międzynarodowa w prawie konstytucyjnym, Warszawa 1997, s. 128). W ówczesnej doktrynie pojawił się też pogląd, że zgodnie z regułą *nullum crimen sine lege scripta* warunkiem rozpoznania sprawy o przestępstwa przewidziane w art. 1 ust. 1 pkt 1 – 5 dekretu z dnia 12 grudnia 1981 r. o stanie wojennym, jest popełnienie ich po 13 grudnia 1981 r., chyba że zostanie udowodnione, że już 13 grudnia 1981 r. sprawcy popełnionych w tym dniu przestępstw mieli możliwość dowiedzenia się o postanowieniach dekretu (por. Z. Jankowski, P. Kalinowski, J. Kubiak, Postępowania szczególne w sprawach o przestępstwa i wykroczenia w czasie obowiązywania stanu wojennego – Komentarz do dekretu z dnia 12 grudnia 1981 r., Warszawa 1982, s. 9). Nie można zatem wykluczyć, bez naruszenia dyrektywy z art. 5 § 2 k.p.k. w zw. z art. 128 u.s.p., mającej zastosowanie w sprawach w przedmiocie zezwolenia na pociągnięcie sędziego do odpowiedzialności karnej, że kwalifikując czyny zarzucone M. R. jako wyczerpujące znamiona przestępstw z art. 46 ust. 1 oraz art. 46 ust. 2 dekretu z dnia 12 grudnia 1981 r. o stanie wojennym, zaś czyn zarzucany Y.Y. jako wyczerpujący znamiona przestępstwa z art. 46 ust. 2 dekretu z dnia 12 grudnia 1981 r. o stanie wojennym, Sąd [...] Okręgu w B., w składzie którego orzekał X.Y., mógł popełnić błąd w zakresie wykładni, między innymi poprzez nie rozważenie kwestii związania tego Sądu retroaktywnością dekretu z dnia 12 grudnia 1981 r. o stanie wojennym w aspekcie norm prawa międzynarodowego wynikających z ratyfikowanego przez PRL Międzynarodowego Paktu Praw Obywatelskich i Politycznych otwartego do podpisu w Nowym Jorku w dniu 19 grudnia 1966 r. (Dz. U. z 1977 r., Nr 38, poz. 167), czy też np. poglądu interpretacyjnego przedstawionego w uzasadnieniu wyroku Sądu Najwyższego – Izba Wojskowa z dnia 27 września 1990 r., sygn. akt V KRN 109/90, iż klauzula promulgacyjna zawarta w art. 61 dekretu z dnia 12 grudnia 1981 r. o stanie wojennym, nie zawiesiła działania wyrażonej w art. 1 k.k. z 1969 r. zasady *nullum crimen sine lege poenali anteriori*. Z powołanej wyżej uchwały pełnego składu Izby Odpowiedzialności Zawodowej z dnia 19 września 2023 r., sygn. akt II ZZP 2/22, mającej moc zasady prawnej, między innymi wynika, że **za błędy w zakresie**

wykładni i stosowania przepisów prawa krajowego lub prawa Unii Europejskiej lub w zakresie ustalenia stanu faktycznego czy też oceny dowodów **sędzia nie może ponosić odpowiedzialności karnej.**

Zgodnie z art. 129 § 3a u.s.p. jeżeli sąd dyscyplinarny wydaje uchwałę zezwalającą na pociągnięcie sędziego w stanie spoczynku do odpowiedzialności karnej za przestępstwo umyślne ścigane z oskarżenia publicznego, a tak jest w niniejszej sprawie, **to z urzędu** obniża w granicach od 25% do 50% wysokość jego uposażenia na czas trwania postępowania dyscyplinarnego. Kierując się treścią tego przepisu Sąd Najwyższy, w pkt 3 uchwały, obniżył **X.Y.. - sędziemu Sądu Okręgowego w G. w stanie spoczynku**, o 25 % wysokość jego uposażenia na czas trwania postępowania dyscyplinarnego. **Rozstrzygnięcie z pkt 3 będzie wykonalne, dopiero w przypadku ewentualnego wszczęcia, przez właściwego rzecznika dyscyplinarnego, postępowania dyscyplinarnego w zakresie czynów co do których prawomocnie zezwolono na pociągnięcie X.Y.. - sędziego Sądu Okręgowego w G. w stanie spoczynku, do odpowiedzialności karnej.**

Przedstawione wyżej motywy zdecydowały, że Sąd Najwyższy rozstrzygnął jak w uchwale.

[M. T.]

[ał]

